

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความยั่งยืน:
ในทัศนคติของพนักงานทำความสะอาด

ธัญมน จงจิตต์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2562

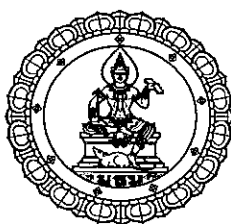
**Living according to the sufficiency economy approach for better living:
in the attitude of the cleaning staff**

The logo of Dhurakij Pundit University (DPU) is centered on the page. It features a stylized globe with blue and purple wavy lines at the top, connected by a purple ribbon-like shape that forms the letters 'DPU' in a large, elegant, serif font.

Thanyamon Jongjit

**A Thematic Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program
College of Innovative Business and Accountancy
Dhurakij Pundit University**

2019

ใบรับรองสารนิพนธ์

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา บัญชีมหาบัณฑิต

หัวข้อสารนิพนธ์ การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น :
ในทัศนคติของพนักงานทำความสะอาด
เสนอโดย ธัญมน จงจิตต์
สาขาวิชา บัญชีมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผศ.ดร.ดารณี เอื้อชนะจิต

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(ดร.พิชานนท์ เพชรเชิดชู)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
(ผศ.ดร.ดารณี เอื้อชนะจิต)

.....กรรมการ
(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชีรับรองแล้ว

.....คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

วันที่ 15 เดือน 11 พ.ศ. 2563

หัวข้อสารนิพนธ์	การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น: ในทัศนคติของพนักงานทำความสะอาด
ชื่อผู้เขียน	ธัญมน จงจิตต์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คารณี เอื้อชนะจิต
สาขาวิชา	การบัญชี
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไข คุณธรรมที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในด้านการมีหนี้สินน้อยลงและการมีเงินเหลือเก็บ ออม รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ตัวอย่างสำหรับงานวิจัยนี้คือพนักงานทำความสะอาด โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 334 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาเช่น การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานคือ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลจากการวิจัยพบว่าการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีหนี้สินน้อยลงและมีเงินเหลือเก็บออม นอกจากนี้ยังพบว่าการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ และด้านเงื่อนไขความรู้ มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีเงินเหลือเก็บออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.1

Thematic Paper Title	Following Sufficiency Economy Philosophy for Better Quality of Life: The Attitudes of Cleaning Staffs
Author	Thanyamon Jongjit
Thematic Paper Advisor	Assistant Professor Dr. Daranee Uachanachit
Department	Accountancy
Academic Year	2018

ABSTRACT

This research aimed to study the effect of sufficiency economy philosophy toward the subjects' quality of life in the context of having fewer debts and more savings. In this paper, sufficiency economy philosophy could be defined as moderation, reasonableness, self-immunity, knowledge conditions and moral conditions. Questionnaire was used as main research instrument for collecting data. Research data was retrieved from 334 Cleaning staffs working at Siriraj Hospital. Statistical methods used in this study were descriptive statistics e.g. frequency distribution, percentage and average standard deviation, and inferential statistics, namely, correlation analysis.

It is found that reasonableness and self-immunity, attributes that based on sufficiency economy philosophy, had positive effects on their quality of life. Subjects with these attributes had fewer debts and more savings. Furthermore, moderation and knowledge were correlated with better quality of live. Subjects with these attributes were likely to have savings at a significance level of 0.1.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาจากท่านอาจารย์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำเป็นอย่างดี ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณ ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู ประธานกรรมการ และ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม ที่ให้คำแนะนำเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดารณี เอื้อชนะจิต อาจารย์ที่ปรึกษา โดยท่านได้สละเวลาช่วยชี้แนะแนวทางและให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น รวมทั้งด้านตำราและ แหล่งข้อมูลต่าง ๆ

หากสารนิพนธ์ฉบับนี้ก่อให้เกิดความรู้ อันเป็นประโยชน์แก่การศึกษาในภายภาคหน้า ผู้เขียนขอมอบคุณความดีนี้ให้แก่บิดา มารดา และอาจารย์ทุกท่าน รวมถึงผู้แต่งหนังสือตำราทุกท่าน ที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในสารนิพนธ์ฉบับนี้

ธัญมน จงจิตต์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามงานวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	3
1.4 กรอบแนวคิด.....	3
1.5 สมมติฐานงานวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.7 ขอบเขตของงานวิจัย.....	5
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2. แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่.....	7
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	34
3.1 ประชากรและตัวอย่าง.....	34
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	36

สารบัญ

บทที่	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	37
ส่วนที่ 2 ค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง.....	44
ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation)	48
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	52
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	52
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	54
5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป.....	57
บรรณานุกรม.....	58
ภาคผนวก.....	62
ประวัติผู้เขียน.....	69

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	38
4.2 ยอดจ่ายหนี้ และยอดเงินออม.....	40
4.3 ข้อมูลการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง.....	41
4.4 ค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความ พอประมาณ.....	44
4.5 ค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล.....	45
4.6 ค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ที่ดี.....	46
4.7 ค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เงื่อนไขความรู้.....	47
4.8 ค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เงื่อนไขคุณธรรม.....	48
4.9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficients).....	49

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
2.1 แสดงหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	14

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา (Background and Significance of the Problem)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศรรามาธิบดีจักรีนฤเบดินทรสยามินทรราชธิราชบรมนาถบพิตร ได้ทรงพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2517 พระองค์ทรงให้ความสำคัญในการพัฒนาคนเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมั่นคงบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน การรู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกและทรงเตือนสติคนไทยไม่ให้ประมาทให้ตระหนักถึงความถูกต้องตามหลักวิชา ตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต หลักการทรงงานของพระองค์จะเน้น เข้าใจ เข้าถึง และการมีส่วนร่วมในการพัฒนา อย่างสอดคล้องกับภูมิปัญญาของสังคม เพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการพัฒนาที่มุ่งสู่ การพึ่งพาตนเอง รู้จักดำเนินการด้วยความรอบคอบ ด้วยความเพียรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

ในหลายประเทศจึงให้ความสำคัญโดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้นและมีความอยู่เย็นเป็นสุข ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน รวมทั้งด้านการส่งเสริมให้มีร่างกายที่แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสภาพจิตใจที่ดี ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงเน้นสร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นประเด็นที่มุ่งส่งเสริมในประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และย่อมมีความสามารถในการพัฒนาตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าหรือประโยชน์สูงสุดได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

ในปัจจุบันสภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศ เกิดปัญหาเศรษฐกิจมีความไม่แน่นอนและผันผวนอยู่ตลอดเวลาไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง การดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนย่อมจะประสบปัญหาทางการเงินในหลายด้าน เช่น ค่าครองชีพ การศึกษาบุตร ผ่อนบ้าน ผ่อนรถ ฯลฯ

เนื่องจากมีรายได้น้อยไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย จากภาวะเศรษฐกิจภายใต้ระบบทุนนิยมส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาคครัวเรือนสูงขึ้น ในขณะที่รายรับเท่าเดิม ถึงแม้บางครัวเรือนจะหารายได้เสริมด้วยการค้าขายหรือหารายได้ต่าง ๆ แล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่เพียงพอในฐานะผู้ที่ประกอบอาชีพรับราชการและประกอบอาชีพเป็นพนักงานเอกชนถึงแม้จะได้รับการปรับเงินเดือนและโบนัส ก็ยังประสบปัญหาค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากผลกระทบหลายด้าน (รัฐพงษ์ บุญญานวัตร, 2554) สอดคล้องกับบุญโชติ เกตุแก้ว (2556) จากความเปลี่ยนแปลงไปของสภาพเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในปัจจุบันล้วนส่งผลให้พนักงานบริษัทเอกชนและข้าราชการจากทุกหน่วยงานล้วนแล้วแต่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้แทบทั้งสิ้น พนักงานบริษัทเอกชนบางกลุ่มประสบกับปัญหาการขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเงิน และเป็นผลสืบเนื่องต่อไปทำให้พนักงานบริษัทเอกชนเหล่านั้นมีการดำรงชีวิตที่ไม่ดี

จากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจครัวเรือนมีภาวะหนี้สินเพิ่มขึ้นดังที่ได้กล่าวมา ทำให้มีความจำเป็นต้องหาเงินเพื่อมาแก้ไขภาวะหนี้สินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนี้ในระบบ หรือหนี้นอกระบบ โดยเฉพาะการกู้เงินนอกระบบ ถึงแม้จะมีภาวะการล่มสลายดอกเบี้ยที่สูงถึงร้อยละ 10 ถึง 20 ก็ตาม เพราะความจำเป็นเพื่อนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้เกิดภาวะหนี้สินผูกพันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นว่าถ้าปัญหานี้ ยังคงดำเนินอยู่และลุกลามต่อไป อาจส่งผลเสียต่อผลการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตประจำวันในอนาคตได้ซึ่งจะทำให้การพัฒนาสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืนเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้เพราะพนักงานบริษัทเหล่านี้ล้วนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐที่จะนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาเป็นแนวทางในการช่วยแก้ไขปัญหา

ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น: ในทัศนคติของพนักงานทำความสะอาด โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ให้เป็นประโยชน์ในระดับนโยบายโดยนำผลการวิจัยครั้งนี้มาปรับทิศทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมพนักงานทำความสะอาด โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร เพื่อให้พนักงานเหล่านั้นสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยเป็นพลเมืองและทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าสืบไปอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

1.2 คำถามงานวิจัย

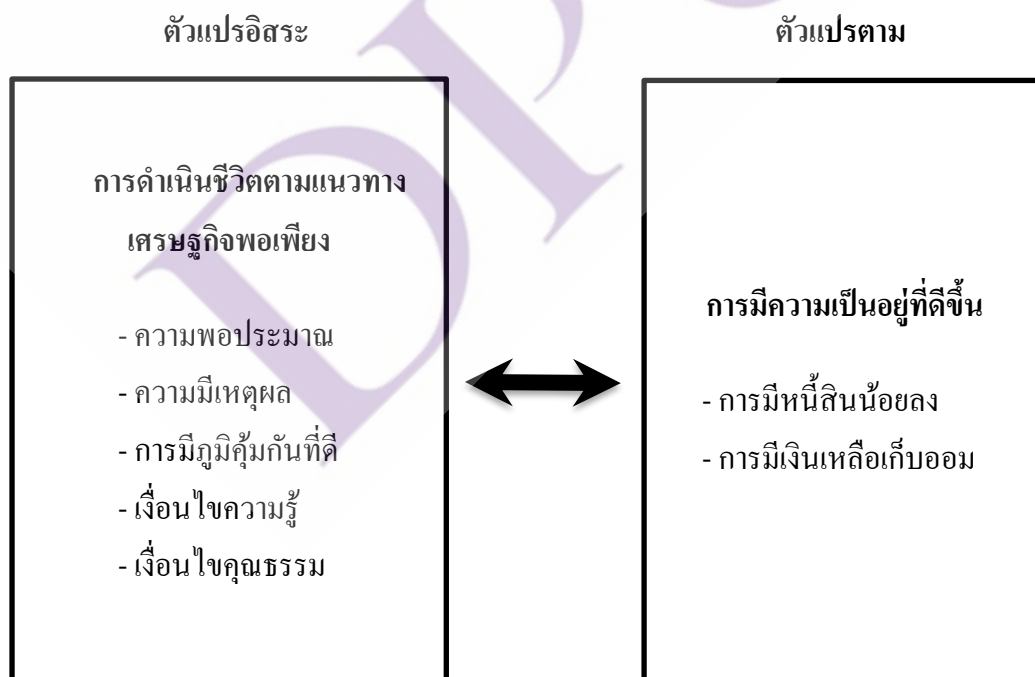
การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม มีความสัมพันธ์กับการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นวัดด้วยความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรมกับการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นซึ่งประกอบด้วย การมีหนี้สินน้อยลงและการมีเงินเก็บออมมากขึ้น

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

“การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น: ในทัศนคติของพนักงานทำความสะอาด”

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

1.5 สมมติฐานการวิจัย

H1a: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาทมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีหนี้สินน้อยลง

H1b: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาทมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีเงินเหลือเก็บออม

H2a: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีหนี้สินน้อยลง

H2b: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีเงินเหลือเก็บออม

H3a: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีหนี้สินน้อยลง

H3b: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีเงินเหลือเก็บออม

H4a: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านเงื่อนไขความรู้มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีหนี้สินน้อยลง

H4b: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านเงื่อนไขความรู้มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีเงินเหลือเก็บออม

H5a: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านเงื่อนไขคุณธรรมมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีหนี้สินน้อยลง

H5b: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านเงื่อนไขคุณธรรมมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีเงินเหลือเก็บออม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางให้กับพนักงานในองค์กรต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนทั่วไป นำมาสร้างทัศนคติในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

1.7 ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ พนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร ทั้งหมดจำนวน 438 คน

ตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างด้วย วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random sampling) โดยแจกแบบสอบถามให้แก่ พนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร จำนวน 334 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยทำการศึกษาดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วยสามห่วง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และสองเงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยวัดได้จากการมีหนี้สินน้อยลง และการมีเงินเหลือเก็บออม

3. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตัวแปรการวิจัย คือการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยแบ่งออกดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประกอบด้วย การมีหนี้สินน้อยลง และการมีเงินเหลือเก็บออม

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักปรัชญาในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศรรามาธิบดีจักรีนฤเบศรคามินทรราชบรมนาถบพิตรได้พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ เพื่อพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอก รวมทั้งทำให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตนได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่เหมาะสมแก่ตนเอง พึ่งพาตนเองได้ มีความประหยัด ไม่หลงไปตามกระแสวัตถุนิยม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีพอเหมาะกับฐานะตนเอง ใช้จ่ายตามความจำเป็น และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ เป็นไปตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วนและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง มีความตระหนักในจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความเพียร มีความอดทน มีความพอเพียง ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หมายถึง การมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย ไม่ต้องหยิบยืมใคร โดยมีหนี้สินน้อยลง และมีเงินเหลือเก็บออม

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น: ในทัศนคติของพนักงานทำความสะอาด โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอผลการศึกษาลำดับดังนี้

2.1 แนวคิด และทฤษฎี

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด และทฤษฎี

แนวความคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีผู้กล่าวถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ไว้หลายท่าน ดังนี้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2549) กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเองอยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอมีพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้น

สมพร เทพสิทธิ์ (2550) ได้กล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช महิตลาธิเบศรราชาธิบดี จักรีนฤพดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับการพออยู่พอกิน มีความพอประมาณ มีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง

เกษม วัฒนชัย (2550) ได้กล่าวถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จะต้องมีเงื่อนไข 3 ประการ คือ 1. เงื่อนไขหลักวิชา 2. เงื่อนไขคุณธรรม 3. เงื่อนไขในการดำเนินชีวิต

ประเวศ วะสี, 2542 (อ้างถึงใน รัชต์วรรณ ประเสริฐศรี, 2552) ได้ให้ความหมายว่าเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง การที่มนุษย์เรามีความพอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการ ได้แก่ พอเพียง

สำหรับทุกคน ทุกครอบครัว จิตใจพอเพียง สิ่งแวดล้อมพอเพียง ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง ปัญญาพอเพียง พื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักปรัชญาในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศรราชามาธิบดินทรสยามินทราธิราชบรมนาถบพิตรได้พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ เพื่อพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอก รวมทั้งทำให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จะต้องมีเงื่อนไข 3 ประการ คือ 1. เงื่อนไขหลักวิชา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการนำหลักวิชาความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ทั้งในชั้นวางแผนและปฏิบัติ เป็นเศรษฐกิจบนพื้นฐานของความรู้ (Knowledge Base Economy) และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) 2. เงื่อนไขคุณธรรม การสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมโดยกลไกการเลี้ยงดูในครอบครัวการศึกษาอบรมใน โรงเรียน การสั่งสอนศีลธรรมจากศาสนา และการฝึกจิตข่มจิตของตนเอง ซึ่งบุคคล ครอบครัว องค์กรหรือชุมชนที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จะต้องนำระบบคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตมาประพฤติปฏิบัติก่อน 3. เงื่อนไขในการดำเนินชีวิต ต้องมีความรอบรู้ที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต มีความเข้มแข็ง อดทน มีความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบผลที่คาดว่าจะได้รับ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นระบบเศรษฐกิจแห่งความสุข ระบบเศรษฐกิจแห่งคุณธรรม เป็นระบบเศรษฐกิจเพื่อความยั่งยืน เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับตัวเองและหน่วยงานจะช่วยให้ชีวิตและหน่วยงานมีความสมดุล ทั้งในยามปกติและยามวิกฤตจะมีภูมิคุ้มกันหรือความเข้มแข็ง พร้อมรับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้าน ชีวิตและองค์กรก็จะรอดหน้าไปอย่างมั่นคง (เกษม วัฒนชัย, 2550)

ประโยชน์ที่ได้จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ สรุปได้ ดังนี้ (1) เป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิตของทุกคน (2) ผู้บริหารนำมาใช้ในการกำหนดแนวนโยบายขององค์กร (3) ผู้ปฏิบัติงานนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน นอกจากนี้มีการประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) ด้านจิตใจ จะทำให้จิตใจเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก (2) ด้านสังคม จะช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งในครอบครัวและชุมชน (3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และมีการจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

(4) ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนหมู่มาก

นอกจากนี้ สมพร เทพสิทธิ์ (2550) ได้กล่าวถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริประกอบด้วยหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมหลายประการ อาทิ

1. เป็นปรัชญาแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ

2. เป็นปรัชญาในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

3. จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันโลกยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

4. ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน

5. จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำ วิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

6. จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ

ประเวศ วะสี (2542 อ้างถึงใน รัชต์วรรณ ประเสริฐศรี, 2552) ได้ให้ความหมายว่า เศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขาย ไม่ผลิต ไม่ส่งออก ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค แต่หมายถึง การที่มนุษย์เรามีความพอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการ ได้แก่ พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่มีเศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน ใจดีพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรต่อผู้อื่นได้ คนที่ไม่พอ จะรักคนอื่นไม่เป็นและทำลายมาก สิ่งแวดล้อมพอเพียง ได้แก่ การรู้จักที่จะอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการยังชีพและทำมาหากินในชีวิตประจำวัน ได้ เช่น การเกษตรแบบผสมผสาน เป็นต้น ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง คือ การที่ชุมชนสามารถรวมตัวกัน มีความสามัคคีต่อกัน เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคง รวมตัวกันเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ได้ง่ายดาย ส่งผลให้ชีวิตมีความสุข มีคุณภาพที่ดี ปัญหาพอเพียง มีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน และสามารถปรับตัวต่อสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง คือ การที่กลุ่มชนมีวิถีการดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมและรากฐานทางวัฒนธรรมของตน ซึ่งการดำเนินชีวิตภายใต้รูปแบบของการมี

วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับคนนั้น จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบใด ๆ ที่ร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนเนื่องจากสิ่งเหล่านั้นล้วนแต่เอื้อประโยชน์ต่อครองชีวิตของคนทั้งสิ้น มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่วูบวาบ เดียวจน เดียวรวย ซึ่งเมื่อทุกอย่างเกิดความพอเพียงก็จะเกิดความสมดุล คือ ความเป็นปกติและยั่งยืน ซึ่งอาจจะเรียกในชื่ออื่น ๆ ได้ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุล หรือเศรษฐกิจบูรณาการ เป็นต้น

สุนทร กุลวัฒนารพงศ์ (2544 อ้างถึงใน กานดา เต๊ะขันหมาก, 2552) ได้กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง ความสามารถของชุมชน หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้า และบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2544 อ้างถึงใน กานดา เต๊ะขันหมาก, 2556) กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเองอยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอมีพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความสำเร็จ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไป โดยสรุป คือการหันกลับมายึดทางสายกลางในการดำรงชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเอง ได้แก่ พึ่งตนเองทางจิตใจ คนที่สมบูรณ์พร้อมต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนนั้นสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นจึงควรที่จะสร้างพลังผลักดันให้มีภาวะจิตใจอีกเข็มต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริต แม้อาจจะไม่ประสบความสำเร็จบ้างก็ตาม ไม่ควรท้อแท้ให้พยายามต่อไป พึ่งตนเองทางสังคม ควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูล นำมาซึ่งความสามัคคีและนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ แบ่งปันให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ คือ การส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่นเสาะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศได้อย่างดียิ่ง สิ่งดีคือ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการเปลี่ยนจากสิ่งของเหลือใช้มาเพิ่มมูลค่า เพื่อให้เกิดการพัฒนาซึ่งมีมากมายในประเทศ พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี ควรส่งเสริมให้มีการศึกษา ทดลอง ทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงาน ลดต้นทุน ทำให้สะดวก และรวดเร็วสอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน สภาพภูมิประเทศและสังคมไทย พร้อมทั้งยังสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ หมายถึงสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้นกล่าวคือ แม้ไม่มีเงินก็ยังมีข้าว ปลา ผัก ผลไม้ ในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อการยังชีพ มีกิน มีใช้ เหลือเก็บออม มีแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเพิ่มมูลค่า ส่งเสริมสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาคต่อไปได้

ความเป็นมาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศรราชาธิบดียกทรงนฤบดินทรสยามินทราธิราชบรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

หลักคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ดิถีกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศรราชาธิบดียกทรงนฤบดินทรสยามินทราธิราชบรมนาถบพิตร เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป พบว่า พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศรราชาธิบดียกทรงนฤบดินทรสยามินทราธิราชบรมนาถบพิตร เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ เช่น

“เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy คำว่า Sufficiency Economy นี้ไม่มีในตำราเศรษฐกิจจะมีได้อย่างไร เพราะว่าเป็นทฤษฎีใหม่ Sufficiency Economy นั้น ไม่มีในตำรา เพราะหมายความว่า เรามีความคิดใหม่ และโดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่า เราก็สามารถที่จะไปปรับปรุง หรือไปใช้หลักการเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น”

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของ แผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคาร ใวันนั้นเองสิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำ”

“ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมชาติในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น”

“อันนี้เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียง พอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก”

“และขอเดิมว่าถ้าทำทั้งหมดก็จะทำไม่ได้ ถ้าครอบครัวหนึ่ง หรือแม้แต่หมู่บ้านหนึ่งทำเศรษฐกิจพอเพียงร้อยเปอร์เซ็นต์ ก็จะเป็นการถอยหลังถึงสมัยหิน ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ บางคนแปลจากภาษาฝรั่งว่า ให้ยืนบนขาตัวเอง คำว่ายืนบนขาตัวเองนี้มีบางคน พูดว่าชอบกล ใครจะมายืนบนขา คนอื่นมายืนบนขาเรา เราก็โกรธ แต่ตัวเองยืน บนขาตัวเองก็ต้องเสียหลักหักล้มหรือล้มลง อันนี้เป็นความคิดที่อาจจะเฟื่องไปหน่อย แต่ว่า เป็นตามที่เขาเรียกว่ายืนบนขาตัวเอง (ซึ่งแปลว่าพึ่งตนเอง)หมายความว่า สองขาเรานี้ยืนบนพื้น ให้อยู่ได้ไม่หกล้ม ไม่ต้องไปยืมขาของคนอื่นมาใช้สำหรับยืนถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็จะอยู่เป็นสุข”

“คนส่วนมากเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเกษตรกรในชนบทเท่านั้น แต่แท้จริง ผู้ประกอบอาชีพอื่น เช่น พ่อค้า ข้าราชการ และพนักงานบริษัทต่าง ๆ สามารถนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้” (สุเมธ ดันติเวชกุล, 2549)

หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ มีหลักพิจารณาอยู่ด้วยกัน 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้

ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กันดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ๆ เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

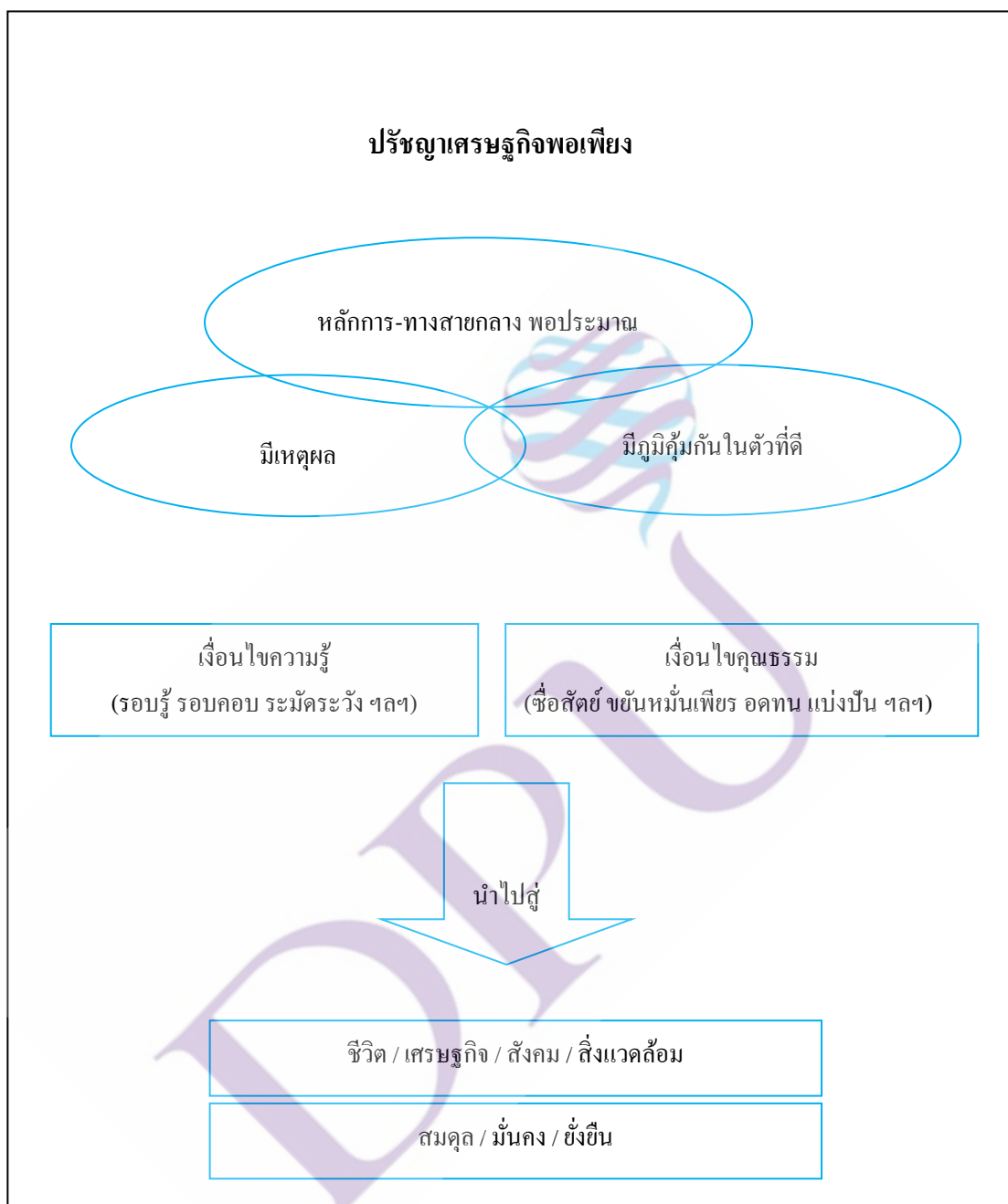
การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความเพียร มีความอดทน มีความพอเพียง ใชสติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

ภาพที่ 2.1 แสดงหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีมิติ 4 ด้าน เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของตะวันตก ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น เงินทรัพย์สิน กำไร ไม่เกี่ยวกับเรื่องจิตใจซึ่งเป็นนามธรรมแต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจทุนนิยมหรือเศรษฐกิจ เพราะครอบคลุมถึง 4 ด้าน คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านจิตใจ มิติด้านสังคมและมิติด้านวัฒนธรรม (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549)

มิติด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน ให้มีความขยันหมั่นเพียร (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549) ประกอบสัมมาอาชีพเพื่อให้พึ่งตนเองได้ให้พ้นจากความยากจนการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริเป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งได้ช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นมีชีวิตที่เป็นสุขตามสมควรแก่อัตภาพพ้นจากการเป็นหนี้และความยากจนสามารถพึ่งตนเองได้มีครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุข

มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณ และพอใจ ในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคง โดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติตามทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา

สุเมธ ตันติเวชกุล (2549) ได้เขียนไว้ในหนังสือเรื่อง “ใต้เบื้องพระยุคลบาท” ว่าเศรษฐกิจพอเพียงกล่าวโดยสรุป คือการหันกลับมายึดเส้นทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ในการดำรงชีวิต โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ คือ พึ่งตนเองทางจิตใจ คนที่สมบูรณ์พร้อมต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนเองสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้น จึงควรที่จะสร้างพลังผลักดันให้มีภาวะจิตใจอีกหิมต่อสู่ชีวิตด้วยความสุจริตแม้ว่าจะไม่ประสบความสำเร็จบ้างก็ตาม มิพึงควรท้อแท้ ให้พยายามต่อไป พึงยึดพระราชดำรัส “การพัฒนาตน” ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศรราชาธิเบศรจกกรีนถบดินทรสยามินทราธิราชบรมนาถบพิตรที่ว่า “บุคคลต้องมีรากฐานทางจิตใจที่ดี คือ ความหนักแน่น มั่นคง ในสุจริตธรรมและความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ ทั้งต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันแยบยลในการปฏิบัติงานประกอบพร้อมกันด้วยจึงจะสัมฤทธิ์ผลดีแน่นอน และบังเกิดประโยชน์อันยั่งยืนแก่ตนเองและแผ่นดิน” พึ่งตนเองทางสังคม ควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกันนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน ดังพระบรมราโชวาทที่ว่า “เพื่อให้งานรุดหน้าไปพร้อมเพียงกันไม่ลดหล่น จึงขอให้ทุกคนพยายามที่จะทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่และให้มีการประสานสัมพันธ์กันให้ดีเพื่อให้งานทั้งหมดเกื้อหนุนสนับสนุนกัน” พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ คือ การส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่นสามารถเสาะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัตถุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประกาศได้อย่างดียิ่ง สิ่งดีก็คือ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ซึ่งมี

มากมายในประเทศ พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี ควรส่งเสริมให้มีการศึกษา ทดลอง ทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสังคมไทย และสิ่งสำคัญสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสที่ว่า “จุดประสงค์ของศูนย์ศึกษาฯ คือ เป็นสถานที่สำหรับค้นคว้าวิจัยในท้องที่ เพราะว่าแต่ละท้องที่ สภาพฝนฟ้าอากาศและประชาชนในท้องที่ต่างกันก็มีลักษณะแตกต่างกันมากเหมือนกัน” พึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจ หมายถึงสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น กล่าวคือ แม้มันไม่มีเงินก็ยังมีข้าว ปลา ผัก ผลไม้ ในท้องถิ่นของตนเองเพื่อการยังชีพ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาคต่อไปได้ด้วย (กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์, 2553)

มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบ ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549) ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอารัดเอาเปรียบกัน การมุ่งร้ายทำลายกัน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศร รามาธิบดีจักรีนฤเบดินทรสยามินทรราชธิราชบรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่สภาอุพุทติกสมามคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่ออัญเชิญไปดำเนินในพิธีเปิดการประชุมอุพุทติกสมามคมทั่วประเทศครั้งที่ 18 ในวันที่ 18 มกราคม 2530 มีข้อความที่สำคัญ ดังนี้ “การสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินทอง หรือการช่วยตัวเองในปัจจุบันนี้ เห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความสงบให้เกิดขึ้นก่อนโดยเร็ว เพราะถ้าความสงบยังไม่เกิด เราจะคิดอ่านแก้ปัญหา หรือจะรวมกำลังกันทำงานช่วยตัวเองไม่ได้ ความสงบภายนอก ได้แก่ สถานการณ์อันเรียบร้อยเป็นปกติ ไม่มีวุ่นวายขัดแย้ง ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบเบียดเบียนหรือมุ่งร้ายทำลายกัน ภายใน ได้แก่ ความคิดจิตใจที่ไม่ฟุ้งซ่านหวั่นไหวหรือเดือดร้อนกระวนกระวายด้วยอำนาจความมักได้เห็นแก่ตัว ความร้ายกาจเฟ่งโทษ ความหลงใหลห่อเหิม อันเป็นต้นเหตุของอกุศลทุจริตทั้งหมด การทำความสงบนั้นต้องเริ่มที่ภายในตัวใจก่อน”

มิติด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมหมายถึงวิถีชีวิต (Way of life) ของประชาชนเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่ประหยัดอดออม มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ซึ่งทำให้เกิดการเป็นหนี้ เป็นสิน เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงที่สุดปัญหาหนึ่งที่บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ สาเหตุประการหนึ่งของความยากจนคือ การขาดการประหยัดและอดออม ใช้เงินเกินกว่ารายได้ ใช้จ่ายเงินซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคที่เกินจำเป็น ใช้จ่ายเงินเพื่อการเที่ยวเตร่และความสนุกสนานที่เกินขอบเขต คนไทยมักจะชอบแข่งขันกันในการใช้สินค้าที่มียี่ห้อราคาแพง ทำให้ใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือยเกินฐานะ ตามคำกล่าวที่ว่า “มีรายได้ไม่น้อยแต่มีหนี้สินสูง” เมื่อรายได้ไม่พอก็กู้หนี้ยืมสินหรือซื้อ

สินค้าเงินผ่อน ทำให้ต้องมีหนี้สิน จำนวนหนี้สินได้เพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ บางคนไม่มีเงินชำระหนี้สิน ก็ต้องหาทางออกโดยการทุจริตหรือการฆ่าตัวตาย (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549)

ในทางเศรษฐกิจ เงินออม (Saving) ของประชาชนถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศที่มีเงินออมสูง ก็ไม่จำเป็นต้องไปกู้ยืมเงินได้ ส่วนประเทศที่มีเงินออมต่ำหรือไม่มีเงินออมก็ต้องกู้เงินจากต่างประเทศมาใช้ หากกู้และเป็นหนี้มากเกินไปก็จะทำให้กระทบกระเทือนต่อฐานะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ เช่น การที่ประเทศไทยต้องกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเป็นจำนวนถึง 90,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาในกลางปี 2540 เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยต้องประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและการเงินอย่างรุนแรงคนที่ไม่มีเงินออมจะต้องเป็นคนประหยัด ใช้จ่ายน้อยกว่ารายได้ คนที่ไม่ควบคุมการใช้จ่าย มีนิสัยฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549 อ้างถึงใน กรรณิการ์ ภริมย์รัตน์, 2553) เห็นคนอื่นมีก็อยากมีบ้าง ทั้งที่ฐานะทางการเงินไม่อำนวยให้ จะพยายามหาเงินมาไม่ว่าโดยทางสุจริต ไม่ว่าโดยชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรม

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลาธิเบศรรามาธิบดีจักรีนฤเบดินทรสยามินทราธิราชบรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความฟุ้งเฟ้อมีข้อความที่สำคัญดังนี้ “ความฟุ้งเฟ้อทำให้เกิดความไม่พอ คนเราฟุ้งเฟ้อก็ไม่มีทางที่จะหาทรัพย์มาป้อนความฟุ้งเฟ้อได้ ความฟุ้งเฟ้อเป็นปากที่หิวไม่หยุด เป็นปากที่หิวตลอดเวลา ป้อนเท่าไรไม่พองหาเท่าไรไม่พอ ฉะนั้นจะต้องหาทางป้องกัน วิธีที่จะนำมาป้อนความฟุ้งเฟ้อ ซึ่งก็คือการทุจริต

ซึ่งเป็นเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงใน พ.ศ. 2517 ในขณะนั้นเศรษฐกิจของไทยกำลังเฟื่องฟู เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่ได้รับความสนใจจากทางราชการและประชาชนเท่าที่ควร ในกลางปี 2540 ประเทศไทยต้องประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและการเงินอย่างรุนแรง ในวันที่ 4 ธันวาคม 2540 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลาธิเบศรรามาธิบดีจักรีนฤเบดินทรสยามินทราธิราชบรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยรับสั่งมีข้อความตอนหนึ่งว่า “การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญที่เราพออยู่พอกินและมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน” และ “คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย” จากพระราชดำรัสในวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ทำให้ทางราชการ ธุรกิจเอกชน และประชาชนมีความสนใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ได้มีหลายหน่วยงานน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ดังที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจ และสาขาอื่น ๆ มาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

และขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตนำไปเผยแพร่ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศรราชามาธิบดีจักรีนฤเบดินทรสยามินทราธิราชบรมนาถบพิตรได้ทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขมีข้อความดังต่อไปนี้ “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

กล่าวโดยสรุป การมีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงมีข้อปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้ มีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ให้ยึดถือทางสายกลาง รู้จักพอ พอดี พอประมาณ และพอใจ มีความเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน ร่วมมือและช่วยเหลือกัน ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน ไม่มุ่งร้ายทำร้ายกัน ประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต ใฝ่หาความรู้ เพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ให้สามารถพึ่งตนเองได้ให้พ้นจากความยากจนให้สามารถพอ

ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศรราชามาธิบดีจักรีนฤเบดินทรสยามินทราธิราชบรมนาถบพิตรได้พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจ ดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป”

กล่าวโดยสรุป ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญ ดังนี้ เป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิตของแต่ละคน ให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ตั้งตนได้ในทางเศรษฐกิจ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์ เป็นรากฐานที่สำคัญของสังคม ทำให้สังคมมีความปกติสุข ไม่เบียดเบียนกัน มีความเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน ไม่มีการขัดแย้ง แยกแยะความสามัคคี เป็นรากฐาน

ที่สำคัญของประเทศชาติ ทำให้การบริหารประเทศมีความโปร่งใสปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน มีการใช้อำนาจที่เป็นธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าอย่าง สมดุลและยั่งยืน

โครงสร้างและเนื้อหาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ฉัฐพงษ์ ทองภักดี (2550) ได้กล่าวถึงโครงสร้างและเนื้อหาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า หลังจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 เริ่มดำเนินการความเข้าใจในปรัชญาก็มีทิศทางตรงกันมากขึ้น อย่างไรก็ตามก็มีความต้องการที่จะให้มีความชัดเจนกระชับมากขึ้น เพื่อความสะดวกในการประยุกต์และการสื่อสารในวงกว้าง จึงได้มีคณะทำงานทำการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป เพื่อแยกแยะโครงสร้างและเนื้อหาตามที่ได้พระราชทานมาคณะทำงานได้แยกองค์ประกอบของปรัชญาตามข้อความที่ได้รับพระราชทานมาเป็น กรอบความคิด คุณลักษณะ ค่านิยม เงื่อนไข และแนวทางปฏิบัติ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

คณะทำงานนี้ สรุปว่ากรอบความคิดของปรัชญา เป็นการชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนทั้งแนวทางปฏิบัติและตัวอย่างการประยุกต์ที่เกิดขึ้น โดยปรัชญาใช้ได้ทั้งระดับปัจเจกชนครอบครัว ชุมชน และประเทศ ในที่นี้ มองในแง่การบริหารเศรษฐกิจ (ระดับประเทศ) เป็นการมองโลกในลักษณะที่เป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลง มีความไม่แน่นอนและมีความเชื่อมโยงกับกระแสโลก มุ่งผลทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนในมิติ ต่าง ๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงกรอบแนวคิดในการพัฒนา สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ

คุณลักษณะคือ เป็นแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนตามแนวทางที่ ควรจะเป็น ใช้ได้กับประชาชนทุกระดับ ทุกหน้าที่เป็นการดำเนินตามทางสายกลาง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงมิใช่เป็นเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ เพราะเป็นแนวทางการปฏิบัติตนซึ่งมีหลายมิติ นอกจากนี้ยังให้มีความเท่าทันโลกคือกระแสโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ ไม่ใช่การปิดประเทศ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ไม่เปิดเสรีเต็มที่อย่างไม่มีมีการควบคุมดูแล ไม่ใช่อยู่อย่างโดดเดี่ยวหรืออยู่โดยพึ่งพิงภายนอกทั้งหมด (ฉัฐพงษ์ ทองภักดี 2550)

ความหมายของความพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิต

ด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจาก โลกภายนอกได้เป็นอย่างดี หากขาดองค์ประกอบใด ก็ไม่เป็นความพอเพียงที่สมบูรณ์

ความพอประมาณ (Moderation) มีสองนัย คือ ความพอดีไม่สุดโต่ง และการยืนหยัดบน ขาของตนเอง (self-reliant) เป็นการดำเนินชีวิตอย่างทางสายกลาง โดยมีการกระทำไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปในมิติต่าง ๆ เช่น การบริโภค การผลิตอยู่ในระดับสมดุล การใช้จ่าย การออมอยู่ใน ระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเอง เป็นสิ่งที่ทำให้เราทำอะไรก็ตามตามศักยภาพ ไม่เบียดเบียน ตนเองและผู้อื่น เพื่อเป็นการยืนหยัดได้โดยลำแข้งของตนเอง

ความมีเหตุผล (reasonableness) หมายความว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรม ต่าง ๆ ที่มีความพอประมาณ ในมิติต่าง ๆ จะต้องมิตริรอบรู้คิดถึงระยะยาว ต้องมีเป้าหมายและวิธีการ ที่เหมาะสม มีความรู้ในการดำเนินการ มีการพิจารณาจากเหตุปัจจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้อง เป็นการมองระยะยาว ตลอดจนคำนึงถึงผลกระทบของการกระทำ และความเสถียร จะทำให้มี ความพอประมาณ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ความสำคัญของการมีเหตุผลอาจพิจารณาจาก พระราชดำรัสนี้

“...ทุกคนจำเป็นต้องหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาการกระทำของคนให้รอบคอบอยู่เสมอ ระวังระมัดระวังทำการทุกอย่างด้วยเหตุผล ด้วยความมีสติ และด้วยความรู้ตัวเพื่อเอาชนะความชั่วร้าย ทั้งมวลให้ได้โดยตลอด และสามารถก้าวไปถึงสำเร็จที่แท้จริง ทั้งในกิจการและการครองชีวิต...” พระราชาวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 13 กรกฎาคม 2516

การมีภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควร (Self-immunity) พลวัตมิติต่าง ๆ ทำให้มีการ เปลี่ยนแปลงในสถานะต่าง ๆ อย่างรวดเร็วขึ้น จึงต้องมีการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ การกระทำที่เรียกว่าได้ว่าพอเพียงไม่คำนึงถึงเหตุการณ์และ ผลในปัจจุบัน แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้อำนาจของข้อมูลที่มีอยู่ และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการมี ภูมิคุ้มกันจะทำให้มีความพอเพียงแม้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง ถึงจะมีเหตุการณ์ที่แย่มากที่สุดก็รับมือได้

ทั้งนี้หากจะมีความพอเพียง เงื่อนไขการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ เงื่อนไขความรู้ ได้แก่ มีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และเงื่อนไขคุณธรรม

ความรอบรู้ คือ มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้านในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นประโยชน์พื้นฐาน เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติอย่างพอเพียง การมีความรอบรู้ย่อมทำให้มี การตัดสินใจที่ถูกต้อง ทั้งนี้รวมถึง ความรอบคอบ ความระมัดระวัง คือ มีการวางแผน โดยสามารถ ที่จะนำความรู้และหลักวิชาการต่าง ๆ มาพิจารณาเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และความมีสติ ตระหนักถึง

การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ ในการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาการต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ในทางปฏิบัติ โดยมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางสังคมด้วย

ในส่วนของคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งครอบคลุมคนทั้งชาติรวมทั้งเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ นักธุรกิจ มีสองด้าน คือ ด้านจิตใจ/ปัญญา และด้านการกระทำในด้านแรกเป็นการเน้นความรู้คู่คุณธรรม ตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ส่วนด้านการกระทำหรือแนวทางดำเนินชีวิต เน้นความอดทน ความเพียร สติปัญญา และความรอบคอบเงื่อนไขนี้จะทำให้การปฏิบัติตามเนื้อหาของความพอเพียงเป็นไปได้ ทำให้ตนเองไม่มีความโลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือสังคม เพราะการมีความโลภจะทำให้ทำอะไรสุดโต่ง 'ไม่นึกถึงความเสี่ยง' ไม่รู้จักพอ มีโอกาสที่จะกระทำการทุจริตประทุษร้ายถึงผลที่คาดว่าจะได้รับ โดยความพอเพียงเป็นทั้งวิธีการและผล (End and mean) จากการกระทำ โดยจะทำให้เกิดวิธีการพัฒนาและผลของการพัฒนาที่สมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ความสมดุลและความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ความสมดุลในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ในขณะเดียวกัน ความสมดุลของการกระทำทั้งเหตุและผลจะนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนา ภายใต้อัตลักษณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ (ณัฐพงศ์ ทองภักดี, 2550)

การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เกษม วัฒนชัย (2550) ได้ให้ความเห็นถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั่นคือการเปลี่ยนแปลง ซึ่งธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลง มีดังนี้

1. ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (กฎของไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา)
2. การเปลี่ยนแปลงเกิดจากเหตุ – ปัจจัย ซึ่งมีทั้งเหตุปัจจัยภายนอก เหตุปัจจัยภายใน เหตุปัจจัยที่ควบคุมได้และเหตุปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ สามารถนำไปใช้ได้กับทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับบริษัท ระดับองค์กร ระดับชุมชน และระดับประเทศ เมื่อนำไปใช้ที่ระดับใดก็ให้เอาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเหตุปัจจัยทั้งภายนอกและภายในไปไว้ที่ระดับนั้น หากเราสามารถเปลี่ยนแปลงเหตุปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ ให้เป็นเหตุปัจจัยที่ควบคุมได้ให้มากที่สุด ก็จะควบคุมสถานการณ์ได้มากเท่านั้น
3. การเปลี่ยนแปลงมีลักษณะเป็นวงจร มีทั้งขาขึ้น-ขาลง ขาขึ้นต้องไม่ประมาท ขาลงต้องรีบยับยั้ง

4. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง (Impact of changes) มี 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม ซึ่งผลกระทบอาจเกิดเร็ว รุนแรง และกว้างขวางได้ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้าน สามารถเกิดขึ้นได้ทุกระดับ เช่น ระดับครอบครัว หากเกิด

การเปลี่ยนแปลงแล้วส่งผลกระทบต่อครอบครัวอย่างไร เช่น พ่อถูกรถชนเสียชีวิตกะทันหัน จะส่งผลกระทบต่อเรื่องเงินทอง ความอยู่รอดทางเศรษฐกิจของครอบครัวอย่างไรบ้าง โดยพิจารณาถึงผลกระทบด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม ระดับองค์กร ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุ เช่น งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ เมื่อเปลี่ยนรัฐบาล หน่วยงานจะได้รับผลกระทบเรื่องการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุอย่างไรบ้าง ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม มีหรือไม่ เช่น หน่วยงานนี้ทะเลาะเบาะแว้งกันหรือรักใคร่สามัคคีกัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ ความเข้มแข็งหรือความอ่อนแอทางสังคมเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงมากกระทบจะยิ่งส่งผลให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นหรืออ่อนแอลง ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานเป็นอย่างไรเช่น สะอาด เป็นระเบียบ ทุกคนเห็นแก่ส่วนร่วม ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม สามารถดูได้จากการที่ทุกคนจงรักภักดีต่อองค์กร ยึดมั่นต่อปณิธานขององค์กร ยินดีเสียสละเพื่องานส่วนรวมหรือไม่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหากทุกคนสามารถควบคุมตัวเองจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน โดยอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามห่วง สองเงื่อนไข มาเป็นตัวควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ก็จะทำให้เกิดผลดีทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร และสังคมต่อไป

การน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ

สุปราณี สุระเดช (2554) ได้กล่าวถึงการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ ไม่ใช่เฉพาะในหมู่คนจนหรือเกษตรกร โดยต้อง “ระเบิดจากข้างใน” คือ การเกิดจิตสำนึก มีความศรัทธา เชื่อมั่น เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

ในระดับบุคคลและครอบครัวได้นำความพอเพียงปรับใช้และมุ่งหวังให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและใจ พึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินตัว ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมทั้งใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงในอนาคต และเป็นที่ยังให้ผู้อื่นได้ในที่สุด เช่น หาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวจากการประกอบสัมมาชีพ รู้ข้อมูลรายรับ-รายจ่าย ประหยัด แต่ไม่ตระหนี่ ลด-ละ-เลิก อบายมุข สอนให้เด็กรู้จักคุณค่า รู้จักใช้ และรู้จักออมเงินและสิ่งของเครื่องใช้ ดูแลรักษา สุขภาพ มีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชนและสังคมนอกข้าง รวมถึงการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับคณะทำงานนี้ สรุปว่ากรอบความคิดของปรัชญา เป็นการชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนทั้งแนวทางปฏิบัติและตัวอย่างการประยุกต์ที่เกิดขึ้น โดยปรัชญาใช้ได้ทั้งระดับปัจเจกชนครอบครัว ชุมชน และประเทศ ในที่นี้ มองในแง่การบริหารเศรษฐกิจ (ระดับประเทศ) เป็นการมองโลกใน

ลักษณะที่เป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลง มีความไม่แน่นอนและมีความเชื่อมโยงกับกระแสโลก มุ่งผลทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนในมิติ ต่าง ๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงกรอบ แนวคิดในการพัฒนา สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ (ฉัฐพงษ์ ทองภักดี , 2550)

สถานศึกษาได้นำความพอเพียงมาปรับใช้ โดย เริ่มต้นจาก ครู และผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญและน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้เป็นตัวอย่าง เป็นแม่พิมพ์ พ่อพิมพ์ ที่ดีทั้งในด้านการดำเนินชีวิต อาทิ ขยัน อดทน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการพนันและอบายมุข ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฯลฯ และพัฒนาระบบการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาทิ ตั้งใจสอน หมั่นหา ความรู้เพิ่มเติม เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน กระตุ้นให้เด็กรักการเรียน คิดเป็น ทำเป็น และปลูกฝังคุณธรรม เพื่อเป็นการสร้างคนดี คนเก่ง แก่สังคม สำหรับนักเรียน นักศึกษา ต้องรู้จักแบ่งเวลาเรียน เล่น และดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมและ พอประมาณกับตนเอง ใฝ่หาความรู้ ใช้หลักวิชาการและความรู้จริงในการตัดสินใจลงมือทำสิ่ง ต่าง ๆ ปฏิบัติตนและคบเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ แบ่งปัน กตัญญู รู้จักใช้เงิน อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันทางศีลธรรมให้แก่ตนเอง อาทิ ไม่ลักขโมย ไม่พูดปด และไม่ดื่มสุรา

ชุมชนได้นำความพอเพียงมาปรับใช้ มีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือ เกื้อกูลกันภายในชุมชนบนหลักของความรู้ รัก สามัคคี สร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงใน ชุมชนและนอกชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การ รวมกลุ่มอาชีพ องค์กรการเงิน สวัสดิการชุมชน การช่วยเหลือดูแลรักษาความสงบ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง (กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ , 2553)

องค์กรการเงินชุมชนได้นำความพอเพียง และให้ความสำคัญการบริหารจัดการการเงิน ของชุมชนต้องมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวม ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมให้ สมาชิกมีความสามารถในการพึ่งตนเองได้ มีความอยู่ดีกินดี มีสันติสุข และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ ดีด้านการเงินในชุมชน โดยส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก จัดหาทุนและบริการสินเชื่อเพื่อการ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิต จัดหาปัจจัยการผลิต รวมกันซื้อ รวมกันขายสินค้าและบริการของ สมาชิก มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้บริการอย่างเสมอภาค ร่วมมือกับองค์กรการเงินอื่น ๆ องค์กร ชุมชน ภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐ ดำเนินธุรกิจร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ส่งเสริมการ

เรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและชุมชน ที่สำคัญกรรมการและสมาชิกทุกคนต้องมีคุณธรรมอย่างน้อย 5 ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจ และไว้วางใจกัน

ในภาคธุรกิจเอกชนได้นำความพอเพียงมาปรับใช้โดย เริ่มจากการดำเนินธุรกิจที่หวังประโยชน์หรือกำไรในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แสวงหาผลตอบแทนบนพื้นฐานของการแบ่งปันให้ความสำคัญทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมทั้งลูกค้า คู่ค้า ผู้ถือหุ้น และพนักงาน ด้านการขยายธุรกิจต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป รวมทั้งต้องมีความรู้และเข้าใจธุรกิจของตนเอง รู้จักลูกค้า ศึกษาคู่แข่ง และเรียนรู้การตลาดอย่างถ่องแท้ ผลิดในสิ่งที่ถนัดและทำตามกำลัง สร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่างและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง มีการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อสังคมและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต้องสร้างเสริมความรู้และจิตสำนึกให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม

ในองค์กรภาครัฐนำความพอเพียง มาปรับใช้เพื่อให้ทุกคนยึดมั่นในจรรยาบรรณของการเป็นข้าราชการที่ดีโดยระดับองค์กรหรือผู้บริหาร ต้องบริหารความเสี่ยง ไม่ทำโครงการที่เกินตัวหรือเสี่ยงเกินไป ปรับขนาดองค์กรให้เหมาะสม จัดกำลังคนตามความรู้ ความสามารถ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้วยความโปร่งใสและมีคุณธรรม บริหารจัดการทรัพยากรด้วยความประหยัดและคุ้มค่า และถ่ายทอดความรู้ในการปฏิบัติงาน ระดับเจ้าหน้าที่ ควรปรับวิถีและใช้ชีวิตแบบพอเพียง รู้จักพอประมาณและพึ่งตนเองเป็นหลัก ซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ รอบคอบ ระมัดระวัง ใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับรายได้ พัฒนาตนเองและความรู้อยู่เสมอ หลีกเลียงอบายมุข รักษาวัฒนธรรมไทย ยึดประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน สามัคคี แบ่งปัน ให้บริการและช่วยเหลือประชาชนด้วยน้ำใจไมตรี อย่างรวดเร็วและเสมอภาค ดัง กุลวดี ล้อมทอง วีระภัทรานนท์ (2550) ได้กล่าวไว้ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินของตนเอง ครอบครัว และการทำงาน พบว่า การประยุกต์ใช้กับตนเองและการประยุกต์ใช้กับครอบครัว คือ สามารถจัดสรรรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และยังมีเหลือเก็บออม มีการใช้เหตุผลเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ เน้นเรื่องความประหยัดและคุ้มค่า มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างความรู้ควบคู่เทคโนโลยีที่ทันสมัย และเน้นเรื่องความซื่อสัตย์

ในสื่อมวลชนได้นำความพอเพียงมาเป็นหลักในการดำเนิน กล่าวไว้ว่าสื่อมวลชนมีบทบาทและอิทธิพลต่อความคิดของผู้คนและสังคมโดยตรง จึงต้องประกอบวิชาชีพด้วยคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม มีความรู้ และความพอประมาณในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารตามความจำเป็นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ใช้เหตุผลและสติปัญญาในการตัดสินใจเสนอข่าวอย่างรอบคอบ ถูกต้องทั้งทางกฎหมาย ศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม กลั่นกรองข้อมูลข่าวสารที่จะ

เผยแพร่สู่สาธารณชน ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อมวลชน อาทิ เสนอข่าวตรงไปตรงมา และหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพที่ไม่เหมาะสมและรุนแรง

ในระดับประเทศ การนำความพอเพียงมาเป็นหลักในการบริหารจัดการประเทศ โดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมีพอกิน และพึงตนเองได้ มีความรู้ และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลาย ๆ แห่งเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สืบทอดภูมิปัญญา และร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้จัก สามัคคี เสริมสร้าง เครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในแต่ละคนแต่ละครอบครัวมีหลักการและแนวทางที่ต่างกัน แล้วแต่สภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละคน ในขณะที่เดียวกันทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แนวพุทธเป็น ทฤษฎีการผลิตและทฤษฎีการบริโภคของพุทธโดยจะเน้นการใช้ปัญญาซึ่งอ้างว่า ปัญญา คือ ส่วนที่ สำคัญที่สุดในกระบวนการผลิต เพราะ จะช่วยให้เกิดการผลิต และการบริโภคที่ลดการทำลายล้าง ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

การบริโภคจะเน้นเพียงประการเดียว คือ การบริโภคเพื่ออยู่ ส่วนทฤษฎีว่าด้วย ธรรมดาประโยชน์ มองว่า ความพึงพอใจ คือ ความสามารถในการใช้สอยสิ่งที่น่าสนใจให้เกิด ประโยชน์ในการเกื้อกูลชีวิตและสติปัญญา ส่วนทฤษฎีการประหยัดเน้นการใช้ทรัพยากรให้เกิด ประโยชน์อย่างคุ้มค่าให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อลดการเบียดเบียนสิ่งอื่น ๆ รวมทั้งธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม กุญแจที่จะไปสู่ความสำเร็จโดยการใช้เวลาที่จะให้น้ำหนักการมีความสุขตลอดเวลา ภายใต้อัตลักษณ์ของการไม่เบียดเบียนกัน โดยที่ทฤษฎีว่าด้วยการหาความสุขในชีวิตผ่านสิ่งมีชีวิต ทั้งหลายทั้งปวง มีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยมีการเบียดเบียนกันน้อยที่สุด

การที่จะนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้ได้ผลในการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องเริ่มจาก ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องว่าเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง อะไรและมีหลักการสำคัญอะไรบ้างที่จะ นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตลอดจน เห็นถึงประโยชน์จากการที่จะนำเศรษฐกิจพอเพียงไป ประยุกต์ใช้ จึงจะเกิดความสนใจ ที่จะทดลองนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งสามารถทดลองนำมาประยุกต์ใช้กับตนเอง ทั้งในชีวิตประจำวัน และการดำเนินชีวิตต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่น โดยคำนึงถึงการพึ่งพาตนเองเป็นเบื้องต้น การทำอะไรที่ไม่สุดโต่งไปข้างใดข้างหนึ่ง การใช้เหตุผลเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และการกระทำต่าง ๆ การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในด้าน ต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และไม่ทำอะไรที่เสี่ยงจนเกินไป จนทำให้ตนเอง หรือคนรอบ ข้างเดือดร้อนในภายหลัง การใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องและใช้ความรู้ ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ซื่อสัตย์ ความไม่โลภ ความรู้จักพอ ความขยันหมั่นเพียร การไม่เบียดเบียนการรู้จักแบ่งปัน

และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการที่จะสร้างภาวะความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้นั้น จำเป็นที่จะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองและกับผู้อื่น โดยการเรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการไตร่ตรอง และเรียนรู้จากการปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้ที่มีความสนใจร่วมกัน จะทำให้สามารถตระหนักถึงประโยชน์และความสุขที่จะได้รับจากการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แล้วเกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต โดยมีจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสุขที่เกิดจากความพอใจในการใช้ชีวิตอย่างพอดี และรู้จักระดับความพอเพียง จนนำไปสู่การประกอบสัมมาชีพเลี้ยงตนเองอย่างถูกต้อง ไม่ให้อวดอยากจนเบียดเบียนตนเอง หรือไม่โลภจนเบียดเบียนผู้อื่น แต่มีความพอเพียงที่จะคิดเผื่อแบ่งปันไปยังคนอื่น ๆ ในชุมชนหรือองค์กรและสังคมได้ อย่างไรก็ตาม ระดับความพอเพียงของแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน หรือความพอเพียงของคน ๆ เดียวกัน แต่ต่างเวลา ก็อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ แล้วแต่เงื่อนไขภายในและภายนอกตลอดจน ภาวะแวดล้อม ที่มีผลต่อคำว่า ความพอเพียง (กันตยา มานะกุล, 2550)

การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินั้น แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคลทั่วไป และระดับเกษตรกร อธิบายได้ ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคลทั่วไป หมายความว่า ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพในการประกอบอาชีพ เดินทางสายกลางทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้ กล่าวโดยสรุป การมีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง มีข้อปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้ มีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ให้ยึดถือทางสายกลาง รู้จักพอ พอดี พอประมาณและพอใจ มีความเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน ร่วมมือและช่วยเหลือกัน ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน ไม่มุ้งร้ายทำร้ายกัน ประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต ใฝ่หาความรู้ เพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ให้สามารถพึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจนให้สามารถพออยู่พอกิน ไม่เดือดร้อน ไม่ตกเป็นทาสของอบายมุข วัตถุนิยม และบริโภคนิยม

เศรษฐกิจพอเพียงระดับเกษตรกร หมายถึง เศรษฐกิจเพื่อการเกษตรที่เน้นการพึ่งพาตนเองเกษตรกรจะใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการที่ดิน โดยเฉพาะแหล่งน้ำ และกิจกรรมการเกษตรได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของเกษตรกรเอง ด้วยการนำเรื่องทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง คือ ฐานการผลิตความพอเพียงมาใช้ในไร่นาของตนเอง โดยเริ่มจากการผลิต จะต้องทำในลักษณะพึ่งพาอาศัยทรัพยากรในไร่นา และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นส่วนใหญ่ ให้มีความหลากหลายของกิจกรรมทางเกษตรในไร่นา มีกิจกรรมเกี่ยวคู่กัน กิจกรรม

เสริมรายได้ ใช้แรงงานในครอบครัวทำงานเต็มที่ ลดต้นทุนการผลิต ตลอดจนการผสมผสานกิจกรรมการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์และการทำประมงในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ความหลากหลายของกิจกรรมการเกษตรในไร่นา ได้แก่ การทำกิจกรรมหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน มีตัวอย่าง ดังนี้ ข้าว พืชอาหารหลักของคนไทย สำหรับบริโภคในครอบครัว สระน้ำ แหล่งน้ำในไร่นาและเลี้ยงสัตว์น้ำ พืชผัก ใช้น้ำบริโภคในครัวเรือน ช่วยลดรายจ่ายประจำวัน พืชสมุนไพร เป็นอาหารและยาพื้นบ้าน ไม้ยืนต้นและไม้ใช้สอย ใช้เป็นไม้พุ่ม ทำโรงเรือนและเครื่องจักสาน เลี้ยงสัตว์ แหล่งอาหาร โปรตีนและเสริมรายได้ ไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อความสวยงามพักผ่อนจิตใจและเสริมรายได้ ปุ๋ยหมัก : บำรุงดิน รักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับกิจกรรมเกี่ยวคู่ซึ่งกันและกัน มีตัวอย่าง ดังนี้ การเลี้ยงปลาในนาข้าว ผลผลิตจากข้าวเป็นอาหารปลา ปลากินแมลงเป็นศัตรูข้าว การปลูกผักกับการเลี้ยงไก่ ไก่กินเศษพืชผัก ลไก่เป็นปุ๋ยสำหรับพืชผัก การใช้ทรัพยากรในไร่นา มูลสัตว์เป็นปุ๋ยคอก เศษหญ้าใบไม้ทำปุ๋ยหมัก เศษพืชผักเป็นอาหารปลา ฟางข้าวใช้เพาะเห็ด ทำปุ๋ยหมัก คลุมดิน อาหารสัตว์ เกษตรผสมผสาน

ส่วนการใช้แรงงานในครอบครัวทำกิจกรรม ลดรายจ่าย และเสริมรายได้ยกตัวอย่าง เช่น แปรรูปและถนอมอาหาร เช่น พริกแห้ง มะนาวดอง กล้วยตาก ไข่เค็ม กระเทียมดอง ผักกาด น้ำพริกเครื่องแกง จักสานหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์เครื่องใช้ เช่น ดอกไม้บายาง เครื่องใช้ และเครื่องจักรสานจากผักตบชวา ไม้ไผ่ กล้วย

ในการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง สามารถทำได้ ดังนี้ ทำไร่นาสวนผสมและเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นเศรษฐกิจพอเพียง ปลูกผักสวนครัวลดรายจ่ายด้านอาหารในครอบครัว ใช้ปุ๋ยคอก และทำปุ๋ยหมักใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมี เพื่อช่วยลดรายจ่าย และปรับปรุงบำรุงดิน เพาะเห็ดฟางจากฟางข้าวและเศษวัสดุเหลือใช้ในไร่นาปลูกไม้ผลสวนหลังบ้านและไม้ใช้สอย ปลูกพืชสมุนไพร ช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัย เลี้ยงปลาในร่องสวน ในนาข้าวและสระน้ำ เพื่อเป็นอาหาร โปรตีนและรายได้เสริม เลี้ยงไก่พื้นเมืองและไก่ไข่ ประมาณ 10-15 ตัว เพื่อเป็นอาหารครอบครัว โดยใช้ข้าวเปลือก รำ ปลายข้าวจากการทำนา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากพืชไร่เศษพืชผักจากการปลูกผัก ทำก๊าซชีวภาพจากมูลสุกร หรือวัว เพื่อใช้เป็นพลังงาน ในครัวเรือน ทำสารสกัดชีวภาพจากเศษพืช ผัก ผลไม้ และพืชสมุนไพรใช้ในไร่นา

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศักดิ์ชัย คำชู (2550) ได้ทำการศึกษาการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าเจ้าหน้าที่และเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตโดยคำนึงถึงความพอประมาณ พอมี พอกิน พอใช้ เป็นแนวคิดพึ่งตนเอง ไม่ประมาท รู้จักเก็บออม ไม่ฟุ่มเฟือย ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งตรงกันกับลักษณะการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง จะมีการวางแผน ใช้ความรู้คู่คุณธรรม ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รู้ถึงความพอเพียงในการดำเนินชีวิต รู้จักประหยัดคอดออม เห็นคุณค่าและรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักพอประมาณมีจิตสำนึกของความรับผิดชอบร่วมกัน และสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาลี จันทร์ชะลอและคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในกรุงเทพฯ พบว่าประชาชนส่วนมากมีความเห็นสอดคล้องกันว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยพัฒนาสังคมได้และเห็นด้วยที่ทุกครอบครัวจะต้องทำงานประมาณค่าใช้จ่าย และดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจึงจะทำให้เกิดมีความเป็นอยู่อย่างสบาย

การศึกษาวิจัยโดยการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ผลการวิจัย พบว่า แนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว อยู่ในระดับมาก และพบว่าการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม แตกต่างไปตาม ระดับการศึกษา ระดับความรู้และความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (นภาพรรณ วงศ์มณี, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับ (กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์, 2553) ได้ทำการศึกษาระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครพบว่าได้มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะการเก็บออมเงินการดำเนินชีวิตด้วยการด้วยความประหยัดการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

การที่นักศึกษามีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อาจเนื่องมาจากนักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเด็กต่างจังหวัดต้องเช่าหอพัก รายรับจะมีอย่างจำกัดดังนั้นเขาจึงต้องใช้ จ่ายเงินทุกบัตร์อย่างประหยัดและรู้คุณค่าซึ่งนำไปสู่การมีพฤติกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับ อนุชา ทองทา (2553) นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และยอมรับว่า การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนิน

ชีวิตนั้นมีผลดีในหลาย ๆ ด้าน ทั้งต่อตนเองและสังคมก็ทั้งยังสามารถช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของตนเองได้ และให้รู้จักแบบแผนการดำเนินชีวิตของตนเองได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ (สุมาลี จันทร์ชะลอและคณะ, 2551) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในกรุงเทพฯ พบว่าในภาพรวมประชาชนกรุงเทพฯ พบว่าประชาชนส่วนมากมีความเห็นสอดคล้องกันว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยพัฒนาสังคมได้และเห็นด้วยที่ทุกคนรอบรั้วจะต้องทำงบประมาณค่าใช้จ่ายและเห็นด้วยว่าจะต้องดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้สบายในภายหลังกองเรียนเอกชน นักเรียนโรงเรียนรัฐบาลพนักงานควรมีการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะของหน่วยงานและผู้ประกอบการรายย่อยพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติด้านความมีเหตุผล

ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ และคณะ (2551) ได้ทำโครงการประเมินผลเปรียบเทียบในมิติต่าง ๆ ของประชาชนในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ จากการวัดระดับความรู้และความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ประชาชนในทุกอาชีพยังไม่ค่อยมีความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่มีความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจในระดับมากในด้านหลักการมีภูมิคุ้มกัน ประชาชนในภาคเกษตรมีความเข้าใจในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านหลักการมีภูมิคุ้มกันและเงื่อนไขการมีความรู้และคุณธรรม ประชาชนในภาคบริการมีความเข้าใจในระดับมาก โดยเฉพาะด้านหลักการมีภูมิคุ้มกัน เจ้าของหรือผู้บริหารภาคอุตสาหกรรมมีความเข้าใจในระดับมาก โดยเฉพาะด้านหลักการมีภูมิคุ้มกัน และลูกจ้างภาคอุตสาหกรรมมีความเข้าใจในระดับมาก โดยเฉพาะหลักการมีภูมิคุ้มกัน ส่วนประชาชนในภาคราชการมีความเข้าใจในระดับมาก โดยเฉพาะด้านหลักการมีภูมิคุ้มกัน เมื่อศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในทุกมิติ พบว่าประชาชนทั่วไปนำมาประยุกต์ใช้ในระดับมาก ประชาชนในภาคเกษตรนำมาประยุกต์ใช้ในระดับปานกลาง และประชาชนในภาคบริการ นำมาประยุกต์ใช้ในระดับปานกลาง โดยนำมาใช้มากในมิติด้านสังคมเช่นเดียวกัน

โครงการประเมินผลเปรียบเทียบในมิติต่าง ๆ ของประชาชนในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้สำหรับเจ้าของหรือผู้บริหารภาคอุตสาหกรรมนำมาประยุกต์ใช้ในระดับปานกลาง และประชาชนภาคราชการ นำมาประยุกต์ใช้ในระดับมาก โดยนำมาใช้มากในมิติสังคมเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่าการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้นั้นมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยผู้ที่มีความเข้าใจมากจะนำมาประยุกต์ใช้มาก ส่วนผู้ที่เข้าใจน้อยก็จะนำมาใช้น้อย (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ และคณะ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับ (กรรณิการ์ ภิมย์รัตน์, 2553) ได้ทำการศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลัก

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ได้มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะการเก็บออมเงินการดำเนินชีวิตด้วยความประหยัดการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าซึ่งนำไปสู่การมีพฤติกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และยังสอดคล้องกับ(เอื้องทิพย์ เกตุทราย, 2551) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความพอประมาณ และความมีเหตุผล ส่วนการประยุกต์ใช้ ใช้เงื่อนไขของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมาก และเงื่อนไขความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

กุลวดี ส้อมทอง วิระภัทรานนท์ (2550) ศึกษาวิจัย เรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญมีความเข้าใจในองค์ประกอบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี สามารถแยกความแตกต่างขององค์ประกอบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยสามารถอธิบาย พร้อมยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจน สำหรับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัว และการทำงาน พบว่า การประยุกต์ใช้กับตนเองและการประยุกต์ใช้กับครอบครัว คือ สามารถจัดสรรรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และยังมีเหลือเก็บออม มีการเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างความรู้ควบคู่เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเน้นเรื่องความโปร่งใส ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับรัฐพงศ์ บุญญานวัตร , 2554) ศึกษาการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติของประชาชน ทั้ง โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านการมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ ด้านเงื่อนไขความรู้ และ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตามลำดับ

สุมาลี จันทร์ชะลอและคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในกรุงเทพฯพบว่าประชาชนส่วนมากมีความเห็นสอดคล้องกันว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยพัฒนาสังคมได้และเห็นด้วยว่าจะต้องดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้สบายในภายหลังกนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลพนักงานควรมีการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะของหน่วยงานผู้ให้บริการและผู้ประกอบการรายย่อย

การศึกษาเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมในการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษาศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ มีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมใน

การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตในระดับมาก จากการสัมภาษณ์นักศึกษาพบว่า นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และยอมรับว่า การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตนั้นมีผลดีในหลาย ๆ ด้าน ทั้งต่อตนเองและสังคม อีกทั้งยังสามารถช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของตนเองได้ และให้รู้จักแบบแผนการดำเนินชีวิตของตนเองได้เป็นอย่างดี (อนุชา ทองทา, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับ (ศรีบุญญา อติแพทย์, 2551) ได้ทำการศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของคณะทำงานแผนชีวิตชุมชนกรณีศึกษาชุมชนขยายผลในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากในส่วนระดับปฏิบัติตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงพบว่ามีกลุ่มตัวอย่าง มีการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในด้านร่างกายและจิตใจซึ่งจะเป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตด้วยความอดทนเพราะรู้ว่าปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้รองลงมาคือด้านสังคมจะเป็นในเรื่องของการมีส่วนร่วมเสียสละแรงกายในการบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชนส่วนในด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นในเรื่องของการตรวจสอบดูแลเครื่องใช้ไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพดีสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ระหว่างความระดับความรู้และระดับการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ระดับความรู้ในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับระดับปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านร่างกายและจิตใจและด้านสังคม

รัฐพงศ์ บุญญาวัตร (2554) ศึกษา การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอแนะแนวทางการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 18-28 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ขึ้นไปประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้อยู่ในช่วง 6,001-9,000 บาท และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน 10 ปีขึ้นไป ระดับการปฏิบัติของประชาชนทั้งโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านการมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ ด้านเงื่อนไขความรู้ และ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตามลำดับ และปัจจัยที่มีผลต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

จงใจ บรรดา (2556) ศึกษา การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในชีวิตประจำวันของพนักงาน ผลการวิจัย พบว่า การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของพนักงานบริษัท ริโก้เซอร์วิสเซส (ประเทศไทย) จำกัด อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับแรก คือ ด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ด้านเศรษฐกิจ ผลการเปรียบเทียบ พบว่าพนักงานบริษัท ริโก้เซอร์วิสเซส (ประเทศไทย)

จำกัด ที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา สาขาที่ปฏิบัติงานตำแหน่งงานในปัจจุบัน รายได้ ที่พักอาศัย และค่าใช้จ่าย ต่างกัน มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ (ศรีัญญา อติแพทย์, 2551) ได้ทำการศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงของคณะทำงานแผนชีวิตชุมชน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้กับ ระดับการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของคณะทำงานแผนชีวิตชุมชนในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากในส่วน ระดับปฏิบัติตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงพบว่ามีกลุ่มตัวอย่าง มีการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงในด้านร่างกายและจิตใจซึ่งจะเป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตด้วยความอดทนเพราะรู้ว่า ปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้รองลงมาคือด้านสังคมจะเป็นในเรื่องของการมีส่วนร่วมเสียสละ แรงกายในการบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชนส่วนในด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นในเรื่องของการตรวจสอบ ดูแลเครื่องใช้ไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพดีสม่ำเสมอและในด้านเศรษฐกิจจะเป็นในเรื่องของการซื้อหาข้าว ของเครื่องใช้ในราคาที่เหมาะสมแก่ฐานะตามลำดับในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างความระดับ ความรู้และระดับการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าระดับความรู้ในแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงมีความสัมพันธ์กับระดับปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านร่างกายและจิตใจและ ด้านสังคม

ภัทรา เรื่องสินภิญญา (2555) “บัญชีครัวเรือน” เรื่องใกล้ตัวที่ถูกมองข้าม ซึ่งเป็นบัญชี ที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะได้รับประโยชน์คือ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีเงินออมเพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดลงและในที่สุดจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้ อย่างยั่งยืน อันเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นให้เกิดความพอเพียงหรือความ พอประมาณกับตนเอง อยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ไม่เดือนร้อน เป็นการยึดทางสายกลาง โดยอาศัยทั้ง ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน สอดคล้องกับ (วาริพิน มงคลสมัย, 2552) ศึกษาเรื่อง การจัดการ ความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า รูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชน เป็นสมุดบัญชีตามรูปแบบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้ บันทึบบัญชีครัวเรือน เพราะชุมชนขาดความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน ผลการพัฒนา รูปแบบ การจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ชุมชนสนใจการบันทึบบัญชีครัวเรือนตามรูปแบบสมุดบัญชีของ นักวิจัยโดยการแยกค่าใช้จ่ายที่จำเป็น และค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกจากกัน การนำแนวพระราชดำริ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการใช้จ่ายเงิน ทำให้ชุมชนลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและ มีเงินออมมากขึ้น การทำบัญชีทุกวันเพราะเราจะได้รู้การใช้จ่ายในบัญชีครัวเรือนที่ชัดเจน

บทสรุป

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาจากหน่วยเล็ก ๆ บุคคล ครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน เอกชน หน่วยงานรัฐ สังคมและประเทศชาติ พัฒนาซึ่งแนวคิดดังกล่าวจะส่งผลดีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกสาขาอาชีพซึ่งประสบกับปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่ในขณะนี้ ที่สำคัญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนในชุมชนจะนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ย่อมจะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งจะต้องศึกษาวิจัยในเชิงลึกและกว้าง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนในปัจจุบันและอนาคตให้มีความยั่งยืนตลอดไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น: ในทัศนคติของพนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

- 3.1 ประชากรและตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ พนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 438 คน

ตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random sampling) โดยสุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร จำนวน 334 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การแจกแบบสอบถามให้แก่ พนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร โดยได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมาและมีข้อความครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 334 ชุด

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนจ่ายหนี้ จำนวนเงินออม

ตอนที่ 2 การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 2 คำตอบดังนี้

- 1 หมายถึง ใช่
- 2 หมายถึง ไม่ใช่

ตอนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถามแบบ (Rating Scale) ของ Likert แบ่งเป็น 5 ระดับความสำคัญ ดังนี้

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นข้อมูลคำถามแบบปลายเปิด

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย ให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและเก็บคืนในภายหลัง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบสอบถามทุกฉบับ จากนั้นจึงสร้างคู่มือลงรหัสแล้วถ่ายทอข้อมูลลงในกระดาษบันทึกรหัส (Coding Sheet) และนำข้อมูลมาลงรหัสโดยแยกการให้คะแนนแต่ละคำตอบของแต่ละคำถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ลงรหัสเรียบร้อยแล้วไปวิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วนำมาจัดทำเป็นรายงานวิจัย

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาข้อมูล โดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการพรรณนาลักษณะประชากรที่ศึกษา และทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

1. การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของตัวอย่าง

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1932) และแบบสอบถามในครั้งนี้มีการกำหนดเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981: 179) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21 - 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.41 - 4.20	หมายถึง	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.61 - 3.40	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81 - 2.60	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.80	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation Analysis) เพื่อใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ตัวแปรตาม คือการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นประกอบด้วย การมีหนี้สินน้อยลง และการมีเงินเหลือเก็บออม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มุ่งที่จะแสดงลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independence Variable) คือการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ห้าตัวแปรได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม และตัวแปรตาม (Dependence Variable) คือการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นประกอบด้วย สองตัวแปรคือ การมีหนี้สินลดลง และการมีเงินเหลือเก็บออม โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีข้อความเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนจ่ายหนี้ จำนวนเงินออม ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นการดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานงานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficients)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการศึกษาวิจัยนี้ ตัวอย่างที่ทำการศึกษาได้แก่ พนักงานทำความสะอาด โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร จำนวน 334 คน ผลการวิจัยที่นำเสนอในส่วนนี้ จะเสนอข้อมูลลักษณะทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	167	50.0
หญิง	167	50.0
	334	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	99	29.6
30-40 ปี	125	37.4
41-50 ปี	85	25.4
มากกว่า 50 ปี	25	7.5
	334	100.00
3. ระดับการศึกษา :		
3.1 ระดับหัวหน้า ปริญญาตรี	77	23.1
3.1 ระดับปฏิบัติการ		
ปวท.	1	0.30
ปวส.	49	14.70
ปวช.	34	10.2
ม.6	73	21.9
ม.3	63	18.9
ป.6	27	8.1
ต่ำกว่า ป.6	10	3
	334	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	76	22.8
10,000-15,000 บาท	146	43.7
15,001-20,000 บาท	83	24.9
มากกว่า 20,000 บาท	29	8.7
	334	100.00
5. ระยะเวลาการทำงานในปัจจุบัน		
น้อยกว่า 5 ปี	118	35.3
5-10 ปี	109	32.6
11-15 ปี	62	18.6
มากกว่า 15 ปี	45	13.5
	334	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะทั่วไปของพนักงานทำความสะอาด จำนวน 334 คน พบว่า เป็นเพศชายและหญิงมีจำนวนเท่ากัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.40 รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.60 อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.40 และมีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.5 ตามลำดับ ระดับการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือระดับหัวหน้างานพบว่าส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.10 ระดับปฏิบัติการพบว่าส่วนใหญ่มีระดับ ม.6 คิดเป็นร้อยละ 21.90 ระดับการศึกษา ม.3 คิดเป็นร้อยละ 18.90 ระดับการศึกษา ปวส. คิดเป็นร้อยละ 14.17 ระดับการศึกษา ปวช. คิดเป็นร้อยละ 10.20 ระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6 คิดเป็นร้อยละ 8.10 ระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6 คิดเป็นร้อยละ 3.00 และมีระดับการศึกษา ปวท. คิดเป็นร้อยละ 0.30 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,000–15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.70 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.90 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.80 และมีเงินเดือนมากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.7 ตามลำดับ มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.30 รองลงมา มีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.60 ประสบการณ์อยู่ระหว่าง 11-15 ปีคิดเป็นร้อยละ 18.60 และประสบการณ์มากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 ยอดจ่ายหนี้ และยอดเงินออม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ยอดจ่ายหนี้เดือน พฤษภาคม 2562		
ไม่มีหนี้	173	51.8
ต่ำกว่า 3,000 บาท	28	8.4
3,000-5,000 บาท	45	13.5
5,001-10,000 บาท	51	15.3
มากกว่า 10,000 บาท	37	11.1
	334	100.00
ยอดจ่ายหนี้ในเดือน มิถุนายน 2562		
ไม่มีหนี้	188	56.3
ต่ำกว่า 3,000 บาท	22	6.6
3,000-5,000 บาท	36	10.8
5,001-10,000 บาท	51	15.3
มากกว่า 10,000 บาท	37	11.1
	334	100.00
ยอดเงินออมในเดือน พฤษภาคม 2562		
ไม่มีเงินออม	196	58.7
ต่ำกว่า 3,000 บาท	81	24.3
3,000-5,000 บาท	30	9.0
5,001-10,000 บาท	20	6.0
มากกว่า 10,000 บาท	7	2.1
	334	100.00
ยอดเงินออมในเดือน มิถุนายน 2562		
ไม่มีเงินออม	195	58.4
ต่ำกว่า 3,000 บาท	69	20.7
3,000-5,000 บาท	38	11.4
5,001-10,000 บาท	25	7.5
มากกว่า 10,000 บาท	7	2.1
	334	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่ายอดจ่ายหนี้เดือน พฤษภาคม 2562 ส่วนมากไม่มีหนี้สินต้องชำระคิดเป็นร้อยละ 58.40 รองลงมาไม่มียอดจ่ายหนี้ ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.7 มียอดจ่ายหนี้เดือน มิถุนายน 2562 ส่วนมากไม่มีหนี้สินต้องชำระ คิดเป็นร้อยละ 56.30 เปรียบเทียบยอดจ่ายหนี้เดือน มิถุนายน 2562 ลดลงมากที่สุดคือ ไม่มียอดจ่ายหนี้ คิดเป็นร้อยละ 4.5% รองลงมาไม่มียอดจ่ายหนี้ ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.8% ยอดจ่ายหนี้ 3,000-5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.7% เงินออมเดือน พฤษภาคม 2562 ส่วนมากไม่มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 58.70 รองลงมาไม่มีเงินออม ต่ำกว่า 3,000 บาท เงินออมเดือน มิถุนายน 2562 ส่วนมากไม่มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 58.40 รองลงมาไม่มีเงินออม ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.7 ยอดเงินออมในเดือน พฤษภาคม 2562 และเดือน มิถุนายน คิดเป็นร้อยละแล้วเท่ากันทั้งสองเดือน

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่		ไม่ใช่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความพอประมาณ						
1. ท่านมีรายได้ในปัจจุบันเพียงพอกับค่าใช้จ่ายประจำวัน	267	79.9	67	20.1	334	100
2. ค่าใช้จ่ายประจำวันของท่านคือค่าอาหาร และค่าเดินทาง	304	91.0	30	9.0	334	100
3. ท่านพอใจและรู้สึกดีกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน	292	87.4	42	12.6	334	100
4. ท่านคิดว่าการเสี่ยงโชคเช่น การซื้อหวยควรซื้อเป็นประจำทุกเดือน	233	69.8	101	30.2	334	100
ความมีเหตุผล						
5. เมื่อจะซื้อสิ่งของ ท่านจะสำรวจราคาสินค้าจากหลาย ๆ แห่ง	305	91.3	29	8.7	334	100
6. ท่านจะเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าทุกครั้ง	310	92.8	24	7.2	334	100
7. ท่านตัดสินใจซื้อของใช้ต่าง ๆ เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น	313	93.7	21	6.3	334	100

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่		ไม่ใช่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. ท่านมักจะให้รางวัลกับตนเองด้วยการซื้อสิ่งของตามที่ต้องการเป็นประจำ	229	68.6	105	31.4	334	100
การมีภูมิคุ้มกันที่ดี						
9. ท่านสอนบุตรหลานให้รู้จักการเก็บออม ประหยัด มัธยัสถ์	309	92.5	25	7.5	334	100
10. ท่านมีเงินออมฝากธนาคารทุกเดือน	217	65.0	117	35.0	334	100
11. ท่านใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือน ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายที่จำเป็น	318	95.2	16	4.8	334	100
12. ท่านประสบปัญหาเงินไม่พอใช้และแก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินบ่อย ๆ	231	69.2	103	30.8	334	100
เงื่อนไขความรู้						
13. ท่านคิดว่าการจัดอบรมการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ เป็นสิ่งที่ควรทำ	316	94.6	18	5.4	334	100
14. ท่านคิดว่าการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ควรมีการจัดบ่อย ๆ	318	95.2	16	4.8	334	100
15. ท่านรู้สึกดี พอใจ และยินดีเข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนาความรู้	304	91.0	30	9.0	334	100
16. ท่านคิดว่าการอบรมสัมมนาในเรื่องต่าง ๆ ทำให้สิ้นเปลืองเวลาอย่างมาก	213	63.8	121	36.2	334	100
เงื่อนไขคุณธรรม						
17. เมื่อเก็บของได้ควรหาทางคืนเจ้าของโดยเร็ว เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง	327	97.9	7	2.1	334	100
18. ในการทำงานท่านจะคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในงานนั้นด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นอย่างดี	319	95.5	15	4.5	334	100

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่		ไม่ใช่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
19. ท่านมาทำงานก่อนเวลาเช้างานอย่างสม่ำเสมอ	317	94.9	17	5.1	334	100
20. การทำงานในแต่ละวันให้งานแล้วเสร็จก็เพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือเพื่อนและไม่ต้องคำนึงถึงส่วนรวม	250	74.9	84	25.1	334	100

จากตารางที่ 4.3 การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า

ด้านความพอประมาณ มีค่าใช้จ่ายประจำวันคือค่าอาหารและค่าเดินทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91 รองลงมาคือ พอใจและรู้สึกดีกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 87.40

ด้านความมีเหตุผล พบว่ามีการตัดสินใจซื้อของใช้ต่าง ๆ เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 93.70 รองลงมาจะเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 92.80

ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีมีการใช้จ่ายเงินส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายที่จำเป็นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.20 รองลงมาคือสอนบุตรหลานให้รู้จักการเก็บออม ประหยัด มัธยัสถ์ คิดเป็นร้อยละ 92.50

ด้านเงื่อนไขความรู้ คิดว่าการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ควรมีการจัดบ่อย ๆ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 95.20 และคิดว่าการจัดอบรมการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์เป็นสิ่งที่ควรทำ คิดเป็นร้อยละ 94.60

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม เมื่อเก็บของได้ควรหาทางคืนเจ้าของโดยเร็ว เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.90 รองลงมาในการทำงานท่านจะคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในงานนั้นด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 95.50

ส่วนที่ 2 ค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แบ่งออกเป็น 3 หัวง 2 เงื่อนไข ได้แก่ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม และการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งผลการวิจัยได้อธิบายด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนส่วนมาตรฐาน ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	Mean	Std. Deviation	ระดับความคิดเห็น
ความพอประมาณ			
1. ท่านมีรายได้ในปัจจุบันเพียงพอกับค่าใช้จ่ายประจำวัน	3.37	1.203	ปานกลาง
2. ค่าใช้จ่ายประจำวันของท่านคือ ค่าอาหาร และค่าเดินทาง	3.65	0.980	มาก
3. ท่านพอใจและรู้สึกดีกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน	3.36	0.905	ปานกลาง
4. ท่านคิดว่าการเลี้ยงชีพเช่น การซื้อหอยควรซื้อเป็นประจำทุกเดือน	3.22	1.336	ปานกลาง
รวม	3.40	.594	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ พบว่าในภาพรวมพนักงานทำความสะอาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.40 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า มีสองด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ ค่าใช้จ่ายประจำวันของท่านคือ ค่าอาหาร และค่าเดินทาง มีค่าเฉลี่ย 3.65 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีรายได้ในปัจจุบันเพียงพอกับค่าใช้จ่ายประจำวัน มีค่าเฉลี่ย 3.37 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	Mean	Std. Deviation	ระดับความคิดเห็น
ความมีเหตุผล			
5. เมื่อจะซื้อสิ่งของ ท่านจะสำรวจราคาสินค้าจากหลายๆแห่ง	3.82	0.973	มาก
6. ท่านจะเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าทุกครั้ง	3.83	0.938	มาก
7. ท่านตัดสินใจซื้อของใช้ต่าง ๆ เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น	3.85	0.936	มาก
8. ท่านมักจะให้รางวัลกับตนเองด้วยการซื้อสิ่งของตามที่ต้องการเป็นประจำ	2.9	1.199	ปานกลาง
รวม	3.60	.633	มาก

จากตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล พบว่าในภาพรวมพนักงานทำความสะอาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.60 อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า มีสองด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือการตัดสินใจซื้อของใช้ต่าง ๆ เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้นมีค่าเฉลี่ย 3.85 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการที่จะเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ย 3.83 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	Mean	Std. Deviation	ระดับความคิดเห็น
การมีภูมิคุ้มกันที่ดี			
9. ท่านสอนบุตรหลานให้รู้จักการเก็บออม ประหยัด มัธยัสถ์	3.98	0.986	มาก
10. ท่านมีเงินออมฝากธนาคารทุกเดือน	2.96	1.286	ปานกลาง
11. ท่านใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือน ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายที่จำเป็น	3.93	0.948	มาก
12. ท่านประสบปัญหาเงินไม่พอใช้และแก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินบ่อยๆ	3.16	1.369	ปานกลาง
รวม	3.51	.629	มาก

จากตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี พบว่าในภาพรวมพนักงานทำความสะอาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.51 อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า มีสองด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ ท่านสอนบุตรหลานให้รู้จักการเก็บออม ประหยัด มัธยัสถ์ มีค่าเฉลี่ย 3.98 อยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาคือ ท่านใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือน ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายที่จำเป็น มีค่าเฉลี่ย 3.93 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เจ็อนไขควมรู้

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	Mean	Std. Deviation	ระดับความคิดเห็น
เจ็อนไขควมรู้			
13. ท่านคิดว่าการจัดอบรมการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ เป็นสิ่งที่ควรทำ	3.83	0.964	มาก
14. ท่านคิดว่าการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ควรมีการจัดบ่อย ๆ	3.81	0.945	มาก
15. ท่านรู้สึกดี พอใจ และยินดีเข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนาความรู้	3.68	0.996	มาก
16. ท่านคิดว่าการอบรมสัมมนาในเรื่องต่างๆ ทำให้สิ้นเปลืองเวลาอย่างมาก	2.91	1.303	ปานกลาง
รวม	3.56	.683	มาก

จากตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเจ็อนไขควมรู้ พบว่าในภาพรวมพนักงานทำความสะอาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.56 อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า มีสองด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ ท่านคิดว่าการจัดอบรมการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ เป็นสิ่งที่ควรทำ มีค่าเฉลี่ย 3.83 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านคิดว่าการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ควรมีการจัดบ่อย ๆ มีค่าเฉลี่ย 3.81 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เงื่อนไขคุณธรรม

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	Mean	Std. Deviation	ระดับความคิดเห็น
เงื่อนไขคุณธรรม			
17. เมื่อเก็บของได้ควรหาทางคืนเจ้าของโดยเร็ว เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง	4.53	0.777	มากที่สุด
18. ในการทำงานท่านจะคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในงานนั้นด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นอย่างดี	4.24	0.899	มากที่สุด
19. ท่านมาทำงานก่อนเวลาเช้างานอย่างสม่ำเสมอ	3.98	0.923	มาก
20. การทำงานในแต่ละวันให้งานแล้วเสร็จก็เพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือเพื่อนและไม่ต้องคำนึงถึงส่วนรวม	3.36	1.35	ปานกลาง
รวม	4.03	.621	มาก

จากตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเงื่อนไขคุณธรรม พบว่าในภาพรวมพนักงานทำความสะอาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.03 อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า มีสองด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ เมื่อเก็บของได้ควรหาทางคืนเจ้าของโดยเร็ว เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง มีค่าเฉลี่ย 4.53 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ในการทำงานท่านจะคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในงานนั้นด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 4.24 อยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation)

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ (Independence Variable) 5 ตัวแปร คือการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม และตัวแปรตาม (Dependence Variable) คือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ประกอบด้วย 2 ตัวแปรคือการมีหนี้สินลดลง และมีเงินเหลือเก็บออม

ตารางที่ 4.9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficients)

รายการ	การมีเงิน เหลือเก็บ ออม	ความ พอประ มาณ	ความมี เหตุผล	การมี ภูมิคุ้ม กันที่ดี	เงื่อนไข ความรู้	เงื่อนไข คุณธรรม
การมีหนี้สินลดลง	0.003	0.016	.191 ^{***}	.120 ^{**}	0.014	0.085
การมีเงินเหลือเก็บออม		.237 ^{***}	.129 ^{**}	.093 [*]	.113 ^{**}	.002
ความพอประมาณ			.161 ^{***}	.430 ^{***}	.210 ^{***}	.171 ^{***}
ความมีเหตุผล				.354 ^{***}	.262 ^{***}	.299 ^{***}
การมีภูมิคุ้มกันที่ดี					.282 ^{***}	.318 ^{***}
เงื่อนไขความรู้						.244 ^{***}

* $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แสดงไว้ในตารางที่ 4.4 พบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.093–0.237 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การมีหนี้สินลดลง และการมีเงินเหลือเก็บออม

สมมติฐานการวิจัย H1a: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ ไม่มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมีหนี้สินน้อยลง จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย H1a แสดงว่า การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ ไม่มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นไม่ทำให้มีหนี้สินน้อยลง

สมมติฐานการวิจัย H1b: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทำให้มีเงินเหลือเก็บออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.1 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ $r = .237$ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย H1b แสดงว่าการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทำให้มีเงินเหลือเก็บออม

สมมติฐานการวิจัย H2a: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล มีความสัมพันธ์กับ

สมมติฐานการวิจัย H5a: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ทำให้มีหนี้สินน้อยลง จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย H5a แสดงว่า การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ทำให้มีหนี้สินน้อยลง

สมมติฐานการวิจัย H5b: การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ทำให้มีเงินเหลือเก็บออม จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย H5b แสดงว่า การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ทำให้มีเงินเหลือเก็บออม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของพนักงานทำความสะอาด โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาผลกระทบของการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 อภิปรายผลการศึกษา
- 5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มุ่งที่จะแสดงลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independence Variable) คือการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม และตัวแปรตาม (Dependence Variable) คือการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นประกอบด้วย 2 ตัวแปรคือ การมีหนี้สินลดลง และการมีเงินเหลือเก็บออม โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สรุปได้ดังนี้

พนักงานทำความสะอาด โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร จำนวน 334 คน พบว่าพนักงานทำความสะอาด เป็นเพศชายและหญิงเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.00 อายุระหว่าง 30-40 ปี มีจำนวนมากที่สุด ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีจำนวนมากที่สุด

ยอดจ่ายหนี้ทั้งในเดือน พฤษภาคม 2562 ยอดจ่ายหนี้เดือน มิถุนายน 2562 ส่วนมากไม่มีหนี้สินต้องชำระ

เงินออมทั้งในเดือน พฤษภาคม 2562 และเงินออมเดือน มิถุนายน 2562 ส่วนมาก ไม่มีเงินออม

ค่าเฉลี่ยด้านความพอประมาณ พบว่าในภาพรวมพนักงานทำความสะอาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.40 อยู่ระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากคือ ค่าใช้จ่ายประจำวัน คือ ค่าอาหาร และค่าเดินทาง

ค่าเฉลี่ยด้านความมีเหตุผล พบว่าในภาพรวมพนักงานทำความสะอาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.60 อยู่ระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากคือ การตัดสินใจซื้อของใช้ต่าง ๆ เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น

ค่าเฉลี่ยด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี พบว่าในภาพรวมพนักงานทำความสะอาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.51 อยู่ระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากคือ ท่านสอนบุตรหลานให้รู้จักการเก็บออม ประหยัด มัธยัสถ์

ค่าเฉลี่ยเงื่อนไขความรู้ พบว่าในภาพรวมพนักงานทำความสะอาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.56 อยู่ระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากคือ คิดว่าการจัดอบรมการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ เป็นสิ่งที่ควรทำ

ค่าเฉลี่ยเงื่อนไขคุณธรรม พบว่าในภาพรวมพนักงานทำความสะอาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.03 อยู่ระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดคือ เมื่อเก็บของได้ควรหาทางคืนเจ้าของ โดยเร็ว เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทำให้ มีเงินเหลือเก็บออม

ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้มีหนี้สินน้อยลง

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้มีเงินเหลือเก็บออม

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้มีหนี้สินน้อยลง

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้มีเงินเหลือเก็บออม

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านเงื่อนไขความรู้ มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้มีเงินเหลือเก็บออม

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในมุมมองของพนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลศิริราชกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

ความพอประมาณ พนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร ได้ให้ความเห็นในระดับสำคัญมาก คือ ค่าใช้จ่ายประจำวันคือ ค่าอาหารและค่าเดินทาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (ภูสิทธิ์ จันตีกุล, 2555) พบว่าการใช้จ่ายใด ๆ ก็ต้องคำนึงถึงความจำเป็นต่อการดำรงชีพและไม่สุรุ่ยสุร่าย การลงทุนก็ต้องค้นหาข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนรู้จักวางแผน และต้องไม่ทำเกินตัวเกินความสามารถของตน คำว่า “พอ” ที่เป็นการพัฒนาตนเอง ไม่เบียดเบียนและพึงพอใจในชีวิตที่พอเพียง ซึ่งจะประยุกต์ใช้กับ ตนและสมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่ว ประพฤติตนตามหลักธรรมทางศาสนาอยู่เสมอ ทั้งนี้ผู้นำ ชุมชนและประชาชนจะเน้นย้ำเกี่ยวกับเศรษฐกิจในคำว่า “ประหยัด” เป็นคำหลัก ดำรงตนอย่างไม่ฟุ่มเฟือยใช้สิ่งของให้คุ้มค่า และใช้ชีวิตอย่างมีสติ สมานธิ ปัญญา เดินทางสายกลาง

ความมีเหตุผล พนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร ได้ให้ความเห็นในระดับสำคัญมาก การตัดสินใจซื้อของใช้ต่าง ๆ เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น และจะเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียก่อนตัดสินใจซื้อทุกครั้ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลวดี ล้อมทอง วีระ ภัทรานนท์ (2550) พบว่า การประยุกต์ใช้กับตนเองและการประยุกต์ใช้กับครอบครัว คือ สามารถจัดสรรรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และยังมีเหลือเก็บออม มีการใช้เหตุผลเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ เน้นเรื่องความประหยัดและคุ้มค่า มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างความรู้ควบคู่เทคโนโลยีที่ทันสมัย และเน้นเรื่องความซื่อสัตย์ การประยุกต์ใช้กับการทำงาน คือ สามารถทำงานได้ทันต่อเวลา มีการใช้เหตุผลเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ เน้นเรื่องความจำเป็นและคุ้มค่า มีการเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างความรู้ควบคู่เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเน้นเรื่องความโปร่งใส ตรวจสอบได้

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี พนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร ได้ให้ความเห็นในระดับสำคัญมาก ที่จะสอนบุตรหลานให้รู้จักการเก็บออม ประหยัด มัธยัสถ์ ใช้จ่ายในแต่ละเดือนล้วนเป็นรายจ่ายที่จำเป็น สอดคล้องกับผลศึกษาของ (นภาพรรณ วงศ์มณี, 2553) ศึกษาวิจัย เรื่อง การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ผลการวิจัย พบว่า ระดับแนว

ปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว อยู่ในระดับมาก และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม แตกต่างไปตาม ระดับการศึกษา ระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขความรู้ พนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร ได้ให้ความเห็นในระดับสำคัญมาก คิดว่าการจัดอบรมการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์เป็นสิ่งที่ควรทำ และคิดว่าควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ บ่อย ๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ และคณะ, 2551) พบว่า ประชาชนในภาคบริการมีความเข้าใจในระดับมาก โดยเฉพาะด้านหลักการมีภูมิคุ้มกันและเงื่อนไขการมีความรู้และคุณธรรม

เงื่อนไขคุณธรรม พนักงานทำความสะอาดโรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร ได้ให้ความเห็นในระดับสำคัญมาก เมื่อเก็บของได้ควรหาทางคืนเจ้าของโดยเร็วเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง และในการทำงานจะคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในงานนั้น ๆ ด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาของ (ศักดิ์ชัย คำชู, 2550) ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตโดยคำนึงถึงความพอประมาณ พอมี พอกิน พอใช้ เป็นแนวคิดพึ่งตนเอง ไม่ประมาท รู้จักเก็บออม ไม่ฟุ่มเฟือย ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีการวางแผน ใช้ความรู้คู่คุณธรรม ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นซึ่งตรงกันกับลักษณะการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ (เอื้องทิพย์ เกตุทราย, 2551) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความพอประมาณ และความมีเหตุผล ส่วนการประยุกต์ใช้ ใช้เงื่อนไขของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมาก และเงื่อนไขความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทำให้มีเงินเหลือเก็บออม สอดคล้องกับสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุสิทธ์ ชันติกุล (2555) ได้กล่าวไว้ โดยเฉพาะเรื่องการใช้รายได้ ๆ ก็ต้องคำนึงถึงความจำเป็นต่อการดำรงชีพและไม่สุรุ่ยสุร่าย การลงทุนก็ต้องค้นหาข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนรู้จักวางแผน และต้องไม่ทำเกินตัวเกินความสามารถของตน เกี่ยวกับการประหยัด เช่นการปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเสมอเมื่อออกจากบ้านหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์ ส่วนการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับเห็นด้วยกับคำว่า “พอ” ที่เป็นการพัฒนา

ตนเอง ไม่เบียดเบียนและพึงพอใจในชีวิตที่พอเพียง ดำรงตนอย่างไม่ฟุ้งเฟ้อใช้สิ่งของให้คุ้มค่า และใช้ชีวิตอย่างมีสติ สมานธิ ปัญญา เดินทางสายกลางเท่านั้นที่เพียงพอ

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทำให้มีหนี้สินน้อยลง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลวดี ล้อมทอง วิระ ภัทรานนท์ (2550) พบว่า การประยุกต์ใช้กับตนเองและการประยุกต์ใช้กับครอบครัว มีการใช้เหตุผลเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ในการตัดสินใจ เน้นเรื่องความจำเป็นและความคุ้มค่า มีการเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และยังสามารถสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภัทรา เรื่องสินภิญญา (2555) “บัญชีครัวเรือน” เรื่องใกล้ตัวที่ถูมองข้าม “บัญชีครัวเรือน” ซึ่งเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะได้รับประโยชน์คือ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีเงินออมเพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดลงและในที่สุดจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน อันเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นให้เกิดความพอเพียงหรือความพอประมาณกับตนเอง อยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ไม่เดือนร้อน เป็นการยึดทางสายกลาง โดยอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลมีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทำให้มีเงินเหลือเก็บออม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลวดี ล้อมทอง วิระ ภัทรานนท์ (2550) พบว่า การประยุกต์ใช้กับตนเองและการประยุกต์ใช้กับครอบครัว คือสามารถจัดสรรรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และยังมีเหลือเก็บออม มีการใช้เหตุผลเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ เน้นเรื่องความประหยัด

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทำให้มีหนี้สินน้อยลง สอดคล้องกับผลศึกษา ของร้อยเอกสุกิจ บุญยงค์ (2553) พบว่าตัวอย่างมีความเห็นควรหลีกเลี่ยงการใช้จ่ายเงินกู้ และเงินนอกระบบ รองลงมาคือควรมีการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและควรซื้อสิ่งของตามความจำเป็น ไม่ฟุ้งเฟ้อเหมาะสมกับรายได้ของตนเอง และยังสามารถสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภัทรา เรื่องสินภิญญา (2555) “บัญชีครัวเรือน” เรื่องใกล้ตัวที่ถูมองข้าม “บัญชีครัวเรือน” ซึ่งเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะได้รับประโยชน์คือ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีเงินออมเพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดลงและในที่สุดจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน อันเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นให้เกิดความพอเพียงหรือความพอประมาณกับตนเอง อยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ไม่เดือนร้อน เป็นการยึดทางสายกลาง โดยอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทำให้มีเงินเหลือเก็บออม สอดคล้องกับผลศึกษาของ วาริพิน มงคลสมัย

(2552) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าการนำแนวพระราชดำริ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มาใช้เป็นแนวทางในการใช้จ่ายเงิน ทำให้ชุมชนลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและมีเงินออมมากขึ้น การทำบัญชีทุกวันเพราะเราจะรู้การใช้จ่ายในบัญชีครัวเรือนที่ชัดเจน ทำให้รู้ว่ารายจ่ายของครอบครัวส่วนมาก มาจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็น

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านเงื่อนไขความรู้ มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทำให้มีเงินเหลือเก็บออม สอดคล้องกับ ภัทรา เรื่องสินภิญญา (2555) “บัญชีครัวเรือน” เรื่องใกล้ตัวที่ถูมองข้าม “บัญชีครัวเรือน” ซึ่งเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะได้รับประโยชน์คือ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีเงินออมเพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดลงและในที่สุดจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน อันนำไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นให้เกิดความพอเพียงหรือความพอประมาณกับตนเอง อยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ไม่เดือนร้อน เป็นการยึดทางสายกลาง โดยอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. ควรวางแผนการใช้จ่ายประจำวัน เช่นค่าอาหาร ค่าเดินทาง เป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเป็นประจำทุกวันฉะนั้น การทำอาหารรับประทานเองในครอบครัว ลดการไปทานอาหารนอกบ้านวางแผนการเดินทางเพื่อให้ทันเวลาและไม่ต้องเสียเงินค่าเดินทางด้วยเหตุจากความเร่งรีบ
2. ควรมีปลูกฝังบุตรหลานให้รู้จักการเก็บออม ประหยัด มัธยัสถ์ สร้างค่านิยมและวินัยที่ดีแก่บุตรหลานตั้งแต่เยาว์วัย
3. ในการซื้อสิ่งของ ควรพิจารณาจากความจำเป็นที่จะต้องใช้ในการชีวิตประจำวัน และควรเปรียบเทียบคุณภาพ ข้อดี ข้อเสีย ราคา จากหลาย ๆ แหล่งเพื่อให้ได้สิ่งของที่ตรงกับความต้องการมีคุณภาพ และราคาเหมาะสม

ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาที่มีตัวแปรในบริบทอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลดหนี้
2. ควรการศึกษาการปรับใช้แนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงในหน่วยงานต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น บริษัทเอกชน เป็นต้น

บรรณานุกรม

DPU

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรณีการ์ ภิมย์รัตน์. (2553). พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กันตยา มานะกุล. (2550). การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. (ปริญญาานิพนธ์ การศึกษาศุภบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ).
- กานดา เต๊ะขันหมาก. (2552). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน: ศึกษากรณีจังหวัดลพบุรี. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ).
- กานดา เต๊ะขันหมาก. (2556). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (รายงานผลการวิจัย). อยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- กุลวดี ล้อมทอง วีระภักทรานนท์. (2550). การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต กรณีบุคลากรสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (ภาคนิพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ).
- เกษม วัฒนชัย. (2549, ตุลาคม – 2550, มีนาคม). เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. *วารสารผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา*, 5(2).
- จงใจ บรรดา. (2556). การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของพนักงานบริษัท โกลบอลวิเชส (ประเทศไทย) จำกัด (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี).
- ณัฐพงศ์ ทองภักดี. (2550). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับเศรษฐศาสตร์และการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ และคณะ. (2551). *โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง*. ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นภาพรณ วงศ์มณี. (2553). *การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษาชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดเชียงราย* (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ).
- รัชต์วารณ ประเสริฐศรี. (2552). *การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนบางศรีเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี* (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ).
- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2554). *การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร*. (รายงานผลการวิจัย). สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศักดิ์ชัย คำชู. (2550). *การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร : ศึกษากรณีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2550). *โครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมโดยอาศัยแนวทางพระบรมราโชวาทเรื่องคุณธรรม 4 ประการเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้วิถี “เศรษฐกิจพอเพียง”*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2550). *การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของศาสนาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุเมธ ดันดิเวชกุล. (2549). *ใต้เบื้องพระยุคลบาท*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- สุปราณี สุระเดช. (2554). *การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตของพนักงานในผู้ใหญ่ออนไลน์ กรณีศึกษาพนักงานบริษัทอิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่ง* (วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ).

อนุชา ทองทา. (2553). *ความรู้และพฤติกรรมในการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม).*

เอื้องทิพย์ เกตุทราย. (2551). *แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร (รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร).*

ภาษาต่างประเทศ

Best, John W. (1918). *Research in Education*. 4th ed. Englewood Cliffs New.

Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing an Attitude Scale". In *Reading in Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.

ภาคผนวก

DPU

แบบสอบถาม

เรื่อง การดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับข้อมูลของท่านเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 30 ปี

2. 30-40 ปี

3. 41-50 ปี

4. มากกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

1. ต่ำกว่า ป.6

2. ป.6

3. ม.3

4. ม.6

5. ปวช.

6. ปวท.

7. ปวส.

8.ปริญญาตรี

9. สูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้ต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 10,000 บาท

2. 10,000-15,000 บาท

3. 15,001-20,000 บาท

4. มากกว่า 20,000 บาท

5. ระยะเวลาการทำงานในปัจจุบัน

1. น้อยกว่า 5 ปี

2. 5-10 ปี

3. 11-15 ปี

4. มากกว่า 15 ปี

6. ยอดจ่ายหนี้ในเดือน พฤษภาคม 2562

☐ 1. ไม่มีหนี้	☐ 2. ต่ำกว่า 3,000 บาท
☐ 3. 3,000-5,000 บาท	☐ 4. 5,001-10,000 บาท
☐ 5. มากกว่า 10,000 บาท	

7. ยอดจ่ายหนี้ในเดือน พฤษภาคม 2562 ระบุจำนวนเงิน บาท

8. ยอดเงินออมในเดือน มิถุนายน 2562

☐ 1. ไม่มีหนี้	☐ 2. ต่ำกว่า 3,000 บาท
☐ 3. 3,000-5,000 บาท	☐ 4. 5,001-10,000 บาท
☐ 5. มากกว่า 10,000 บาท	

9. ยอดเงินออมในเดือน มิถุนายน 2562 ระบุจำนวนเงิน บาท

10. ยอดเงินออมในเดือน พฤษภาคม 2562

☐ 1. ไม่มีเงินออม	☐ 2. ต่ำกว่า 3,000 บาท
☐ 3. 3,000-5,000 บาท	☐ 4. 5,001-10,000 บาท
☐ 5. มากกว่า 10,000 บาท	

11. ยอดจ่ายหนี้ในเดือน พฤษภาคม 2562 ระบุจำนวนเงิน บาท

12. ยอดเงินออมในเดือน มิถุนายน 2562

☐ 1. ไม่มีเงินออม	☐ 2. ต่ำกว่า 3,000 บาท
☐ 3. 3,000-5,000 บาท	☐ 4. 5,001-10,000 บาท
☐ 5. มากกว่า 10,000 บาท	

13. ยอดเงินออมในเดือน มิถุนายน 2562 ระบุจำนวนเงิน บาท

ตอนที่ 2 การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 คำชี้แจง กรุณาให้ระดับคะแนนของความพอเพียงโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ที่ตรงกับท่านเพียงคำตอบเดียว

รายการ	1 ใช่	2 ไม่ใช่
ความพอประมาณ		
1. ท่านมีรายได้ในปัจจุบันเพียงพอกับค่าใช้จ่ายประจำวัน		
2. ค่าใช้จ่ายประจำวันของท่านคือ ค่าอาหาร และค่าเดินทาง		
3. ท่านพอใจและรู้สึกดีกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน		
4. ท่านคิดว่าการเสี่ยงโชคเช่น การซื้อหวยควรซื้อเป็นประจำทุกเดือน		
ความมีเหตุผล		
1. เมื่อจะซื้อสิ่งของ ท่านจะสำรวจราคาสินค้าจากหลายๆแห่ง		
2. ท่านจะเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าทุกครั้ง		
3. ท่านตัดสินใจซื้อของใช้ต่าง ๆ เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น		
4. ท่านมักจะให้รางวัลกับตนเองด้วยการซื้อสิ่งของตามที่ต้องการเป็นประจำ		
การมีภูมิคุ้มกันที่ดี		
1. ท่านสอนบุตรหลานให้รู้จักการเก็บออม ประหยัด มีธยัสถ์		
2. ท่านมีเงินออมฝากธนาคารทุกเดือน		
3. ท่านใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือน ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายที่จำเป็น		
4. ท่านประสบปัญหาการเงินไม่พอใช้และแก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินบ่อย ๆ		

ตอนที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	1 ใช่	2 ไม่ใช่
เงื่อนไขความรู้		
1. ท่านคิดว่าการจัดอบรมการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ เป็นสิ่งที่ควรทำ		
2. ท่านคิดว่าการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ควรมีการจัดบ่อย ๆ		
3. ท่านรู้สึกดี พอใจ และยินดีเข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนาความรู้		
4. ท่านคิดว่าการอบรมสัมมนาในเรื่องต่าง ๆ ทำให้สิ้นเปลืองเวลาอย่างมาก		
เงื่อนไขคุณธรรม		
1. เมื่อเก็บของได้ควรหาทางคืนเจ้าของ โดยเร็ว เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง		
2. ในการทำงานท่านจะคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในงานนั้นด้วยความรับผิดชอบต่อนักหน้าที่เป็นอย่างดี		
3. ท่านมาทำงานก่อนเวลาเข้างานอย่างสม่ำเสมอ		
4. การทำงานในแต่ละวันให้งานแล้วเสร็จก็เพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือเพื่อนและไม่ต้องคำนึงถึงส่วนรวม		

2.2 คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ที่ตรงกับท่านเพียงคำตอบเดียว

รายการ	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
ความพอประมาณ					
1. ท่านมีรายได้ในปัจจุบันเพียงพอกับค่าใช้จ่ายประจำวัน					
2. ค่าใช้จ่ายประจำวันของท่านคือ ค่าอาหาร และค่าเดินทาง					
3. ท่านพอใจและรู้สึกดีกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน					
4. ท่านคิดว่าการเสี่ยงโชคเช่น การซื้อหวยควรซื้อเป็นประจำทุกเดือน					
ความมีเหตุผล					
1. เมื่อจะซื้อสิ่งของ ท่านจะสำรวจราคาสินค้าจากหลายๆแห่ง					
2. ท่านจะเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าทุกครั้ง					
3. ท่านตัดสินใจซื้อของใช้ต่าง ๆ เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น					
4. ท่านมักจะให้รางวัลกับตนเองด้วยการซื้อสิ่งของตามที่ต้องการเป็นประจำ					
การมีภูมิคุ้มกันที่ดี					
1. ท่านสอนบุตรหลานให้รู้จักการเก็บออม ประหยัด มีชัยส์ถ์					
2. ท่านมีเงินออมฝากธนาคารทุกเดือน					
3. ท่านใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือน ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายที่จำเป็น					
4. ท่านประสบปัญหาเงินไม่พอใช้และแก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินบ่อย ๆ					
เงื่อนไขความรู้					
1. ท่านคิดว่าการจัดอบรมการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ เป็นสิ่งที่ควรทำ					
2. ท่านคิดว่าการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ควรมีการจัดบ่อย ๆ					

รายการ	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
3. ท่านรู้สึกดี พอใจ และยินดีเข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนาความรู้					
4. ท่านคิดว่าการอบรมสัมมนาในเรื่องต่าง ๆ ทำให้สิ้นเปลืองเวลาอย่างมาก					
เงื่อนไขคุณธรรม					
1. เมื่อเก็บของได้ควรวางทางคืนเจ้าของโดยเร็ว เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง					
2. ในการทำงานท่านจะคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในงานนั้นด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นอย่างดี					
3. ท่านมาทำงานก่อนเวลาเข้างานอย่างสม่ำเสมอ					
4. การทำงานในแต่ละวันให้งานแล้วเสร็จก็เพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือเพื่อนและไม่ต้องคำนึงถึงส่วนรวม					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น

ขอขอบคุณที่สละเวลาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวชญมน จงจิตต์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2548 ปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี) สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	ผู้จัดการฝ่ายบัญชี บริษัท ราชาโยค จำกัด

